

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio XVI. De præcepto sumendi Eucharistiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

quia altera sit ex iure consummandi sacrificium, quod acquirit, qui loco consecrantis succedit, & incipit consummare; altera vero non fit ad consummandum sacrificium, sed est solum sumptio sacramentalis, & prærequirit ieiunium naturale, sicut in Laico sumente vnam hostiam post aliam.

87.

Tertius casus est ad vitandam irreuerentiam.

Tertius casus, in quo potest absque ieiunio accipi Eucharistia, est, quoties oportet illam consumere, ad vitandam irreuerentiam, ut si periculum sit, quod deveniat in potestatem infidelium, vel hæreticorum, aut quod cõburatur, vel comedatur à brutis; tunc autem & à Sacerdote, & à Laico (inquit Vasquez) etiã non ieiunio, si nullus Sacerdos fuerit, sumi potest. Sed non video, quo spectet illa limitatio si nullus Sacerdos fuerit; in illo enim casu, etiã si Sacerdos fuerit ieiunus, poterit dari Eucharistia consummenda Laico ieiunio, & rursus si addit Sacerdos non ieiunus, poterit dari laico non ieiunio; quamvis enim præsentem Sacerdote, non debeat Laicus ipse sibi sumere, sed de manu Sacerdotis, potest tamen Sacerdos tunc vel sibi sumere, vel Laico dare, prout voluerit.

DISPUT. XVI.

De præcepto sumendi Eucharistiæ.

SECTIO I. An sit præceptum divinum sumendi Eucharistiæ.

SECTIO II. Quas personas, & quando obliget hoc divinum præceptum.

SECTIO III. Vtrum debeat, vel possit dari viaticum illi, qui eadem die, ex devotione communicavit.

SECTIO IV. De præcepto Ecclesiastico communionis Paschalis, & annuæ.

DUPLEX potest considerari præceptum, alterum Divinum, alterum humanum; de utroque in hac disputatione dicendum erit.

SECTIO I.

An sit præceptum Divinum sumendæ Eucharistiæ.

1. Fundamentum sententia negantis.

NON pauci negant, dari aliquod Divinum præceptum suscipiendi hoc sacramentum; Alex. Bonaudent. Gabriel in Canon. lib. 87. Ferrar. Sylvest. quos refert Vasquez disp. 2.13. c.1. quam etiam sententiam tenuit S. Thom. in 4. dist. 6. q. unica, art. 2. quæstioncul. 2. & dist. 12. q. 3. art. 2. q. 1. Fundamentum potissimum est, quia eiusmodi præceptum nec sequitur necessariò ex institutione sacramenti, nec colligi potest ex alio capite: Non primum, quia effectus huius sacramenti est augmentum gratiæ, qui non est simpliciter necessarius ad salutem; ergo sicut alia sacramenta, quæ augent gratiam, non sunt necessaria ex Divino præcepto, sic potuit hoc non esse necessarium, sed institui ad maiorem abundantiam, & pro illis, qui ad maiorem sanctitatem aspirarent. Non etiam secundum, quia ex nullo loco scripturæ colligi potest talis necessitas præcepti; ergo absque fundamento adstruitur.

2. Contraria affirmans communis. Vasquez, Suarez.

Contraria sententia communis est, quam, mutato consilio, amplexus est S. Thom. in præsentia art. 1.1. Durand. Palud. Gabriel sibi etiam contrarius in 4. dist. 9. quæst. 1. artic. 2. Rossensis, Caietanus, Ledesma, uterque Sotus, & alij quos referunt & sequuntur Vasquez ubi supra cap. 2. & Suarez in præ-

senti, disp. 69. sect. 1. & eam tenent Recentiores communiter.

Pro hac sententia possumus (ni fallor) adducere meritò Augustinum, Epist. 118. ad Iulianum, c. 1. ubi probat suavitatem, & facilitatem legis Evangelicæ ex eo, quod Christus paucissima, & facillima præcepta iniunxerit, sublati innumeris illis Moisaicæ Legis præceptis; inter præcepta autem paucæ & facilia à Christo imposita numerare videtur præceptum hoc suscipiendi Eucharistiæ. Sic enim ait: *Primo itaque tenere te volo, quod est huius disputationis caput, Dominum nostrum Iesum Christum, sicut ipse in Evangelio loquitur, leui iugo suo nos subdidisse, & sarcina levi. Unde sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis, societatem novi populi colligavit, sicut est Baptismus Trinitatis nomine consecratus, Communicatio corporis, & sanguinis ipsius, & si quid aliud in Scripturis Canonice commendatur, exceptis illis, quæ servitutem populi veteris pro congruentia cordis illarum, & Prophetici temporis onerabant, quæ & in quinque libris Moysi leguntur, in quibus verbis Augustinus non loquitur de mera institutione Baptismi, & Eucharistiæ, sed de præceptis eorum sacramentorum; assert enim ea solum ad ostendendam facilitatem legis Evangelicæ, in qua Christus paucissima, & facillima præcepta imposuit. Hoc autem ipsum clarius declarat in verbis immediate sequentibus, ex quibus apparet, ipsum solum loqui de præceptis, quorum aliqua paucæ, & facilia dixerat in Scriptura commendari; de aliis vero subdit: Illa autem, quæ non scripserunt, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia aluberrima auctoritas, commendata, atque statuta retineri; sicut quod Domini passio, resurrectio, & ascensio in celum, & adventus de celo Spiritus sancti, anniverfaria solemnitate celebrantur; & si quid aliud tale occurrerit, quod servatur ab universa, quacumque se diffundit, Ecclesia. Alia vero, quæ per loca terrarum, regionem variantur, sicut est, quod alij ieiunant Sabbato, alij vero non; alij quotidie communicant corpori, & sanguini Domini, alij certis diebus accipiunt; alibi nullus dies intermittitur, quo non offeratur; alibi Sabbato tantum, & Dominico; alibi tantum Dominico; & si quid aliud huiusmodi animadverti potest; totum hoc genus rerum liberâ habet observationem; nec disciplina vlla est in his melior gravi prudenti; Christianam quam ut eo modo agat, quo agere viderit Ecclesia; ad quamcumque forte devenierit. Ecce Augustinus clare distinguit inter communionem, & inter vsum communicandi diebus Dominicis, vel singulis diebus illam dicit esse ex præcepto Divino; hunc vero, ubi est illa obligatio, esse ex præcepto humano: supponit ergo, inter Christi præcepta vnum fuisse de communionem corporis, & sanguinis sui.*

Ex scriptura duo loca afferri solent ad id probandum. Primum est ex c. 6. Iohannis in illis verbis: *Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Quæ verba licet aliquando explicari soleant de manducatione spiritali; hoc tamen non excludit, quin possint etiam, & debeant principaliter intelligi de manducatione sacramentali; cum communi Theologorum notavimus supra disp. 3. sect. 2. & deinde videtur ex Concilio Trident. sess. 13. c. 2. ubi verba sequentia: *Qui manducat me, & ipse vivet propter me;* adducuntur, & intelliguntur de manducatione sacramentali: in eodem ergo sensu debent intelligi verba præcedentia; atque ideo debent continere ad minus necessitatem præcepti.

Secundum

Secundus locus est Luc. 22. & 1. ad Cor. 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, in quibus continetur præceptum Christi non solum ad Apostolos præsentibus, sed ad nos omnes, faciendi id, quod ibi factum erat. Cum ergo ibi non solum facta fuerit consecratio, & oblatio à Christo, sed etiam sumptio ab Apostolis non sacrificantibus, consequens est, ut eiusmodi etiã sumptio præcepta fuerit à Christo mandare fieri in Ecclesia id totum, quod tunc factum fuerat.

Responderi primo potest ex Caietano in præfenti, art. 11. in illis verbis non contineri præceptum sumendi Eucharistiam, sed sumendi eam in memoriam passionis Christi, hoc est, commemorandi Christi passionem, si Eucharistiam fumimus; quem solum sensum videtur exprimere Ecclesia in Canone, dum illa verba paulo aliter profert: *Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis.*

Hæc tamen responsio refellitur primo ex Trid. sess. 13. c. 2. ubi ex illis verbis dicitur, quod Christus *illis sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annuntiare mortem donec ad indicandum veniat.* Quod quidem ipsa Christi verba satis expriment: nam qui præcipit, ut fiat aliquod festum in memoriam, vel honorem alicuius sancti non præcipit solum conditionate, quod scilicet, si fiat, fiat in memoriam illius sancti, sed præcipit absolute, quod fiat. Secundo, quia si præceptum solum esset conditionatum, non esset præceptum etiam Sacerdotibus offerendi absolute hoc sacrificium, sed solum conditionem, si offerant, offerendi in memoriam Christi. Tertio, quia in hoc casu non potuit aliter præcipi illa commemoratio passionis, nisi præcipiendo ipsam sumptionem: nam qui sumit, non debet habere actum reflexum, quo ordinet illam sumptionem ad commemorandam Christi passionem: imo regulariter rustici, omnes & indocti hoc ignorant, cuius sumptionem Christus instituit, & ordinavit ad significandam, & representandam suam passionem; vel nullum ergo præceptum imposuit, vel fuit præceptum sumendi sacramentum. Nec oportet, quod Ecclesia totius præcepti vim exprimeret in Canone, in quo solum voluit excitare fideles ad recordationem passionis Christi; & ad hoc sufficit ille sensus conditionatus, quem etiam expressit Paulus, cum dixit: *Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & calicem biberitis, mortem Domini annuntiabitis.*

Secundo respondent alij, præceptum illud imposuit fuisse Apostolis, & Sacerdotibus faciendi, quod Christus fecit, scilicet, offerendo, consecrando, & fumendo; quem sensum videtur etiam expressisse Ecclesia in Missa corporis Christi in illis verbis: *Quod in cena Christus gessit, faciendum hoc expressit in sui memoriam.* Habent ergo præceptum Christi Sacerdotes consecrandi, ut alij accipiant, si velint; non tamen habent alij præceptum accipiendi: sicut etiam Episcopus habet obligationem consecrandi Chylima, & Oleum pro sacramentis Confirmationis, & Extreme vñctionis, licet alij non habeant præceptum suscipiendi ea sacramenta.

Hæc etiam responsio reicitur, primo, quia ad illos omnes dirigitur illud præceptum, qui sumptione ipsa commemorare possunt Christi passionem; hæc enim commemoratio non habetur, nisi ex illis Christi verbis: ergo illi soli possunt commemorare passionem, ad quos verba illa diriguntur. Possunt autem, & de facto commemorant non solum Sacerdotes, sed etiam Laici fumentes, ut testatur Paulus verbis supra adductis, *Quotiescumque manducabitis panem hunc, & calicem biberitis, mortem Domini annuntiabitis*, quæ vniuersalia sunt, & ad omnes fideles dirigitur. P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

gebantur; ergo verba etiam illa, *Hoc facite in meam commemorationem*, non ad solos Sacerdotes, sed ad omnes fideles diriguntur; non tamen eodẽ modo ad omnes, sed iuxta munus singulorũ, scilicet, ut illam actionẽ, pro ut ad singulos spectat, singuli facere debeant, Sacerdotes offerendo, consecrando, fumendo; Laici vero fumendo, utriusque in memoriam Christi.

Addere denique possumus rationem desumptã ex ipsa institutione, qua hoc sacramentum institutum est per modũ cibi, & potus: nam sicut cibi necessarius est ad conservandam vitam materiale, quia medio cibo reparamus id, quod continua caloris actione deperdimus: sic cibi sacramentalis necessarius est ad reparandum id, quod continua fomitis operatione debilitatur. Sic enim Baptismus etiam, & Pœnitentia necessitatem afferunt, quia ille generationem, hæc curationem à lethali vulnere, vel morbo significant; quæ utraque necessaria est ad vitam, illa omnibus, hæc lapsis; & lethaliter vulneratis: non est autẽ minus necessarius cibus ad eandẽ vitam conservandã; ergo ipsa institutio sacramenti, quod esset cibus in vita spiritali, indicavit non esse sacramentũ liberũ, sed necessarium; sicut nec cibus corporeus est ex iis, quorũ vñum liberũ nobis natura reliquit. Quam necessitatem Confirmatio, vel Extrema vñctio non ostendunt, quia illa solum significat vñctionẽ vtilem quidem ad melius luctandum, non tamen omnino necessariam ad luctam; hæc vero significat quidem medicinam, non tamen necessariã per se ad sanitatẽ, sed vtilem ad eandẽ sanitatem confirmandam, & tollendas reliquias morbi præteriti, quæ omnia non arguunt necessitatẽ simpliciter, sicut arguitur in cibo, sine quo vita conservari non potest; quã analogiã significasse videtur Christus illis verbis: *Nisi manducaveritis carnẽ Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Quia vero hæc cibi necessitas ad vitam spiritualem conservandam non poterat oriri ex natura vitæ spiritualis, sicut necessitas cibi corporei oritur ex natura vitæ corporeæ, oportuit, ut aliunde, & ab extrinseco oriatur, scilicet ex præcepto Christi, sine quo non esset necessarium hoc sacramentum ad conservandã vitam spiritualem; nam gratia habitualis semel accepta conservatur, quamdiu non expellitur per peccatum mortale, & affert secum ex lege Dei auxilia, quibus vitari possit per longum tempus omne peccatum mortale: quare si non fuisset præceptum huius sacramenti sumendi, non imitaretur cibum corporeum in necessitate suæ manducationis ad conservandam vitam. Ut ergo esset cibus necessarius ad vitam, debuit institui cum obligatione, & præcepto: quo præcepto posito, iam est ita necessarius ad vitæ conservatorem, ut sine ipso in re, vel in voto vita spiritalis conservari non possit. Quamvis ergo totum hoc non arguat in Eucharistia necessitatẽ mediæ ad salutem, vel etiam ad perseverantiam, aut ad conservatorem gratiæ, ut probauimus supra disp. 3. sess. 2. arguunt tamen necessitatem præcepti, quæ sufficit ad hoc, ut cibus hic non sit minus necessarius in vita spiritali, quam cibus corporeus ad vitam materiale.

Restat difficultas communis contra hanc sententiam ex eisdem Christi verbis, ex quibus Eucharistiæ necessitatem probauimus; quæ quidem, si aliquid probant, videntur probare obligationem, & necessitatem sumendi utramque speciem; de utraque enim dixit, *Nisi manducaveritis carnẽ Filij hominis, & biberitis, eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis*; ergo vel concedendum est præceptum utriusque speciei, vel negandum est præceptum alterius.

Omissis variis interpretationibus, & responsionibus, quæ videri possunt apud Doctores infra art. 12. dum

10. Additur ratio de sumpta ex ipsa institutione.

11.

12. Restat difficultas ex verbis Christi.

13. Explicatur

hic locus cui
vile
poteris
vires
inter
pretationes
apud Docto-
res.

probant, non esse obligationem sumendi calicem pro Laicis, & Sacerdotibus non celebrantibus; verior sensus videtur, quem Suarez ibi cum aliis amplectitur, quod scilicet solum Christus significet obligationem comedendi, vel bibendi, ita ut illud, *nisi*, idem sit ac *si non*, ut habetur in originali Græco *εάν* potus, hoc est, sine hoc cibo, & potu non habebitis vitam in vobis, perinde ac si diceret, qui caret hoc cibo, & potu, non habebit vitam. Ex hoc autem non arguitur obligatio sumendi utrumque, sed solum obligatio non carendi utroque, seu non manendi sine illis: qui vero accipit hunc cibum, non dicitur esse sine illis. Sic enim dixit ille: *Sine Cerere, & Baccho friget Venus*, hoc est, sine utroque; sufficit enim *Bacchus*, ut non frigeat. Sic dixit Petr. Act. 3. *Argentum, & aurum non est mihi*, hoc est, neutrum habeo. Sic Isaia 55. *Emite absque argento, & absque vlla commutatione*, hoc est, nec cum argento, nec cum commutatione; in eodem ergo sensu dicitur: Qui fuerit absque hoc cibo, & potu, non viuet; hoc est, qui carebit utroque, qui nec cibum hunc comedit, nec hunc potum bibit. Qui solum, ut dixi, colligitur ex textu Græco, in quo dicitur: qui non manducat, & bibit, subintellecta iterum negatione more Scripturæ, hoc est, qui non manducat, & non bibit, seu qui habet negationem cibi, & potus. Colligitur item idem sensus ex verbis Christi, qui, ut ponderauit optime Concilium Trident. sess. 21. c. 1. ibidem satis clare ostendit, non esse utramque speciem ad spiritualem vitam necessariam. Hæc sunt Concilij verba: *Sed neque ex sermone illo apud Ioan. 6. recte colligitur utriusque speciei communionem à Domino præceptam esse, vtrumque iuxta varias sanctorum Patrum, & Doctorum interpretationes intelligantur; namque qui dixit: Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, dixit quodque: Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Et qui dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, dixit etiam: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Et denique qui dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo; dixit nihilominus: Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. In quibus verbis Concilium simul probauit dogma, & dissoluit argumentum ex illis verbis desumptum, ostendens eorum sensum, licet aliqui quin multiplex esse potuisset, colligendum esse ex cõtextu, & ex eisdem verbis, in quibus ipse Christus aperte explicuit, non esse necessariam utriusque speciei communionem, sed alterius, atque adeo illum solum excludi à vita spirituali, qui utroque, scilicet, & cibo, & potu, careret. Cum ergo ex ipsius Christi verbis sensum habeamus à Trident. Concilio optime deductum, non est quod ad alias metaphoricæ, aut minus proprias interpretationes recurramus, de quibus vltra alios videri potest Alphonsus Salmer. tom. 8. in Euangel. tract. 24. in illa verba Ioannis.*

Conc. Trid.

Salmeron.

14.
Retorqueri
potest ratio
supraposita.

Vrgere autem potest aliquis retorquendo rationem illam supra à nobis propositam ex eo, quod hoc Sacramentum institutum fuerit per modum cibi, & nutrimenti, quod eo ipso videtur necessitatem significare, sicut nutrimentum necessarium est ad vitam materiale conseruandam. Hæc enim ratio retorqueri potest ad probandam necessitatem utriusque speciei: nam sicut cibum necessarius est, ita & potus ad vitam conseruandam; vel certe cibum etiam determinate necessarius est: ergo ex præcepto Christi non sufficeret calix solus absque specie panis: hoc autem non conceditur, sed altera species sufficere creditur, siue hostia, siue calix, ergo vel illa ratio nihil, vel nimium probat.

Respondeo tamen, illam rationem debito modo intellectam, vtilem esse: probat enim, sicut ad materiale vitam, nutrimentum aliquod necessarium esse, sic esse necessarium saltem ex præcepto ad vitam spirituale. Porro ad vitam materiale nec cibum determinate, nec potus determinate necessarius est in rigore loquendo: sunt enim cibi aliqui ita humidissimi, ut pro cibo, & potu supplere possint; sicut & contra sunt aliquæ porciones tales, ut sine alio cibo possint per longum tempus vitam alere. Nam potus in presenti non accipitur ita stricte, ut accipi solet in lege ieiunij Ecclesiastici, cum dicimus, potum non soluere ieiunium: tunc enim potus significat eum, qui fit ex aqua, vino, & similibus; non tamen comprehendit potum lactis, vel iusculi, & multo minus potum sanguinis, qui omnes essent cõtra legem ieiunij, ut constat. At vero in presenti certum est, potum accipi in latiori significatione, cum sermo sit de potando sanguine, & loquendo de eiusmodi potu, non est dubium, quod sint aliqui, qui absque alio cibo possunt sufficienter nutrire, prout de factis infantibus lacte solo nutriuntur, & alij possent confici potus, qui & nutrire, & roborare possent absque alio cibo. Vnde retorqueri potest argumentum; quia cum sermo sit de pretiosissimo cibo, & potu, corporis, & sanguinis Christi, non potuit ex institutione ipsa argui necessitas utriusque speciei, sed alterius, ad vitam spirituale, cum in nutrimento etiam materiali repenatur cibum impediens necessitatem potus, & potus etiam impediens alterius cibi necessitatem: arguitur tamen necessitas alterutrius speciei, quia vita absque nutrimento diu consistere non potest.

SECTIO II.

Quas personas, & quando obliget hoc
Diuinum præceptum.

DE paruulis, & amebis, qui numquam habuerunt rationis vsum, certum est, non obligari hoc præcepto, ut definitur in Trid. sess. 21. c. 4. & can. 4. De amebis autem, qui ante amentiam voluntatem habuerunt explicitam, vel implicitam huius Sacramenti, quomodo, & quando possint illud accipere, diximus supra disp. 13. sect. 3. & ex ibi dictis constat, esse obligationem dandi Eucharistiam eiusmodi amebis in articulo mortis, quando non est periculum irreuerentiæ, & probabiliter creditur, quod sine in statu gratiæ. Cum enim ipsi ante amentiam implicate saltem illud Sacramentum petierint per professionem Christianæ religionis, eo ipso acquisierunt ius, ut Ecclesia debeat illud non negare: sicut aliis, qui habet rationis vsum non potest negari, nisi aliqua specialis ratio negandi intercedat. Vide etiam quæ ibi diximus sect. 4. de Viatico dando paruulis, vel aliis, quando dubitatur de eorum capacitate.

Difficultas potest esse de non baptizatis, an obligentur præcepto Diuino Eucharistiæ, ita ut peccent specialiter contra illud. Ratio dubitandi est, quia ante Baptismum non magis sunt capaces huius Sacramenti, quam aliorum: ergo sicut non obligantur tunc præcepto Cõfessionis, ita neque Eucharistiæ. Sicut enim non peccant contra præceptum ieiunij, vel obseruationis festorum in eo statu, licet debeant venire per Baptismum ad Ecclesiam, qua obligentur: sic licet debeant baptizari, & tunc debeant communicare, non tamen peccat contra illud præceptum antequam baptizetur. Sic etiam qui vouit Religionem, peccat contra votum, si non ingreditur eam, non tamen peccat contra præcepta Religionis, aut contra votum Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, quamdiu non est

est in Religione; quia alia est obligatio ingrediendi Religionem, alia non seruandi ea, quae Religiosus seruare debet, ad quae prius votum non obligatur immediate.

17 Communis tamen sententia docet contra Sorum, praeceptum Eucharistiae diuinum omnes obligare, atque ideo peccare specialiter contra illud eos, qui non procurant per Baptismum reddi aptos ad accipiendam Eucharistiam. Sicut excommunicatus peccat etiam contra hoc praeceptum; quia licet dū est excommunicatus, non potest communicare, debet auferre, si potest illud impedimentum, ut possit seruare praeceptum suscipiendi Eucharistiam. Ratio à priori sumitur ex verbis Christi, qui indifferenter omnibus loquitur, cum dicit, *Nisi manducaueritis carnem Filij hominis*, &c. imo tunc cum nondum baptizatis loquebatur. Videatur Suarez in praesentia diff. 69, sect. 2. Valquez 214. c. 4. & alij communiter, qui bene assignant differentiam inter Confessionem, & Eucharistiam; quia Confessio non potest fieri de peccatis commissis ante Baptismum; ergo tunc non est obligatio confitendi, nisi sit obligatio peccandi post Baptismum, quod dici non potest; at vero praeceptum Eucharistiae est absolutum, ac proinde obligat ad ponenda media necessaria, quorum potissimum est Baptismus. Exemplum etiam praecepti ieiunij, vel obseruationis festorum non est ad rem; quia illud est Ecclesiasticum, nec potest ligare, nisi Ecclesiae subditos: praeceptum vero Eucharistiae est Christi, qui ligare potest eos etiam, qui extra Ecclesiam inveniuntur. Denique ad illud de habete votum Religionis respondetur facile, illud nondum ligari votis castitatis, paupertatis, & obedientiae, quia nondum sunt emissa; neque etiam ligari praeceptis Religionis, quia non est subditus Praelati praecipientis, solumque ligari voto iam emisso ingrediendi in nostrum autem casu existat iam praeceptum Eucharistiae à legislatore Christo potente obligare etiam non baptizatos.

18 Contra hanc communem doctrinam potest esse difficultas; quia praeceptum diuinum Eucharistiae secundum se non videtur obligare pro tempore aliquo determinato, saltem extra mortis articulum, sed debet ab Ecclesia determinari tempus illius praecepti implendi, quia determinatione ab Ecclesia facta, obligat iam determinate praeceptum Diuinum: sed determinatio Ecclesiae non potest obligare eos, qui non sunt Ecclesiae subditi; est enim actus iurisdictionis super illos; ergo antequam baptizentur solum habent praeceptum communicandi indeterminatum; quod quidem, quamdiu indeterminatum est, ad nihil determinate obligat; ergo non peccant determinate contra illud praeceptum, cum nunquam sit verum, quod tunc habeant obligationem communicandi.

19 Propter hoc posset, saltem extra mortis articulum, existimari non improbabili sententia Soti diff. 18. 9.1. artic. 3. negantis, Catechumenos obligari eo praecepto. Adhuc tamen responderi potest, eos peccare etiam contra illud praeceptum; quia licet Ecclesia suis praeceptis non possit eos ligare; Christus tamen praecipiens communionem cum determinatione ab Ecclesia ponenda, eo ipso praecipit accipere ab Ecclesia eam determinationem, vel praecipiendo subiici Ecclesiae, ad hoc ut possit quis ab ea accipere determinationem praecepti Diuini, vel fortasse ita ut determinatio Ecclesiae, licet Catechumenos non possit obligare per modum praecepti Ecclesiastici, prout obligat baptizatos; possit tamen obligare eos, ut conditio ad obligationem praecepti Diuini; ad hoc enim non requiritur iurisdic-

Ecclesiae in illos. Sicut si Confessarius imponat Penitentiae ieiunium iis diebus, quos Medicus designauerit, non dat Medico iurisdictionem, nec Medicus praecipit, quando determinat dies: sic ergo Ecclesia determinando tempus communionis, licet id faciat praecipiendo etiam in ordine ad suos subditos, potest tamen illa determinatio obligare non baptizatos, non ut lex Ecclesiae, sed ut conditio, quam exigit praeceptum ad determinate obligandum. Et hic modus explicandi posterior magis mihi placet: nam si iuxta priorem dicamus, praeceptum Christi solum obligare, ut homo subiiciat se Ecclesiae, ut ab ea possit accipere determinationem temporis, pro quo debeat communicare; restat eadem difficultas, quando obligetur homo ad subiiciendum se Ecclesiae ex vi praecepti Christi de Eucharistia: nam sicut praeceptum communicandi, quia non determinauit tempus, exigit determinationem Ecclesiae; sic praeceptum intrandi in Ecclesiam ad eum finem, quia non determinauit tempus, exigit aliam determinationem Ecclesiae, & praeceptum exigendi hanc, etiam exigit aliam, & sic de aliis; atque adeo numquam poterit explicari, quando peccet aliquis contra illud Christi praeceptum. Melius ergo explicatur, si dicamus, determinationem factam ab Ecclesia obligare etiam non baptizatos, non per modum praecepti, sed ut conditionem: qua posita, obligat illos Christi praeceptum determinate; atque ideo peccant contra Christi praeceptum ex quo deberent reddi habiles ad sumendam Eucharistiam tali tempore per Ecclesiam determinato.

Quaeritur rursus, si Catechumenus bona, vel mala fide debito tempore accipiat Eucharistiam, an per illam communionem satisfaciatur praecepto Diuino, sicut dici solet, fidelem communicantem in statu peccati etiam scienter, per illam communionem satisfacere praecepto. P. Suarez in praesentia diff. 69. sect. 2. paulo post principium obscure loquitur; solum enim dicit, *valde materialiter illud praeceptum implere, nihilque illi seruire ad vitandam culpam: grauius enim sic sumendo delinquit, quam si omnino non sumeret*. P. Valquez dicto c. 4. num. 31. clarius dicit, communionem illam hominis non baptizati, siue in gratia, siue in peccato fiat, non deferre ad satisfaciendum praecepto Diuino, quia non est magis communio sacramentalis, quam si à bellua comederetur: cum hoc sacramentum non sit institutum, nisi pro baptizatis, atque adeo respectu aliorum non est sacramentum, nec signum sensibile gratiae: de quo diximus supra, diff. 13. sect. 1. Cum ergo praeceptum sit de sumptione sacramentali, hoc est, de sumptione, quae instituta sit ad significandam gratiam, consequens est, ut non satisfiat per sumptionem hominis non baptizati, quae sumptio non est magis instituta, quam sumptio, quae fit à bellua. Quando vero baptizatus in statu peccati sumit Eucharistiam, illa est vere sumptio sacramentalis, licet propter indispositionem subiecti non conferatur gratia.

Hanc doctrinam, quam veram existimo, possumus confirmare, primo, quia Extrema-unctio instituta etiam est ad tollendas reliquias peccatorum, & ad roborandum infirmum, contra tentationes, &c. & tamen si aliquis in statu peccati accipit illud Sacramentum, non poterit postea in eadem infirmitate iterum vngi in statu gratiae, quia illa prior unctio fuit sacramentalis, licet propter obicem non haberet effectum; quare etiam si concedatur, quod sit praeceptum graue obligans ad illud Sacramentum recipiendum; iam est plene satisfactum illi Sacramento per susceptionem indignam: è contra

vero, si homo non erat vere infirmus, etiamsi esset in gratia, non fuisset unctio sacramentalis, quia subiectum non erat capax Sacramenti Unctionis, quod non significat, nisi in ordine ad subiectum graviter aegrotans. Sic ergo sumptio Eucharistiae, licet sit sacramentalis peccatori baptizato, non tamen erit talis homini non baptizato; atque ideo non sufficit ad implendum praeceptum Divinum.

22
Confirmatur
secundo.

Confirmatur secundo, quia ipsum Sacramentum Eucharistiae si sumatur absque intentione, vel ab ignorante, illam esse hostiam consecratam; non satisficit praecepto per illam sumptionem, sed debet iterum sumi, quia illa prior sumptio non fuit sacramentalis, nec instituta à Christo, sed sola sumptio humana; ergo nec sumptio hominis non baptizati satisficit praecepto, cum non magis fuerit instituta à Christo illa sumptio, quam illa alia non voluntaria. Quando vero sumptio est voluntaria, licet sit in peccato, satisficit praecepto; quia licet non sit utilis ad finem intentum, scilicet ad augmentum gratiae, hoc non obstat: finis enim praecepti non percipitur, sed sola substantia rei. Quare sicut praeceptum orandi, vel ieiunandi, & similia implentur per actiones malas, peccaminosas, & inutiles, hic, & nunc ad finem praecepti: sic praeceptum communionis impleri poterit per communionem, quae propter obicem non solum non augeat gratiam, sed adiciat novum impedimentum gratiae propter novum peccatum sacrificij: iam enim ponitur tota substantia praecepti, scilicet communio, & sumptio sacramentalis corporis Christi, quod tamen non poneretur, quando homo non esset baptizatus.

23
Instantia.

Dicit aliquis, praeceptum Divinum Confessionis non impletur sufficienter per sacramentum Poenitentiae validum, & informe, si per illud postea, ablato obice, non daretur effectus remissionis peccatorum, sed deberet poenitens iterum eadem peccata confiteri ad obtinendam eorum remissionem in foro sacramentali; inde enim probari solet, quod illud Sacramentum habeat effectum, ablato obice; quia alioquin deberet postea repeti confessio eorumdem peccatorum: ergo non satisficit praecepto Sacramenti recipiendi, quando inutiliter recipitur: cum ergo Eucharistia in mortali suscepta non conferat suum effectum, postea ablato obice, ut diximus disp. 9. de Sacramentis in communi sect. 6, consequens est, ut per eiusmodi communionem non satisfiat sufficienter praecepto Communionis.

24
Respondio.

Respondetur negando antecedens, quod in rigore loquendo falsum est: nam tunc etiam satisficeret per illam Confessionem praecepto Divino: nec probari debet effectus ipsius, ablato obice, ex eo, quod alioquin haberet homo obligationem iterum confitendi, sed potius ex eo, quod non haberet homo obligationem iterum confitendi: atque adeo illa peccata non remitterentur in foro sacramentali, sed per meram contritionem: quod quia absurdum est, consequens est, quod, ablato obice, illa peccata remitti debeant ex vi Sacramenti praeteriti. Sic etiam per Baptismum validum, & informe satisficeret praecepto Baptismi; nec deberet, aut posset iterum suscipi, licet non daret suum effectum, ablato obice; quia tamen absurdum est, quod homo iustificaretur ab originali aliunde, quam per Baptismum in re, vel in voto, hinc fit, quod debeamus concedere effectum baptismi praecedenti, postquam auferatur obex. Ratio autem est, quia Baptismus, & Poenitentia sunt sacramenta necessaria, non solum necessitate praecepti, sed medijs; quare eorum effectus haberi non potest nisi per ipsa, in re, vel in voto: Eucharistia autem solum est necessaria necessitate

praecepti. Ceterum in omnibus iis verum est, quod praecepto praecise Sacramenti suscipiendi satisfiat per susceptionem Sacramenti validi, etiamsi nec tunc, nec postea conferat suum effectum.

Quando obliget hoc praeceptum Divinum.

Circa tempus, quo obligat hoc praeceptum Divinum, distinguendum est de obligatione per se, vel per accidens: nam per accidens obligari potest homo ex natura rei ad communionem, quando indicat illud medium necessarium ad resistendum alicui tentationi gravi, vel ad non peccandum moraliter: de quo non est specialis difficultas, cum sit eadem ratio de hac, & de aliis materiis. Loquendo itaque de obligatione per se, & formali; inter eos, qui praeceptum Divinum admittunt, aliqui dicunt, obligare solum semel in vita; Caicetus, Ledesma, Victoria, Paludanus, quos assert Suarez disp. 69, sect. 3. Unde inferunt, si aliquis iam semel in vita communicavit, non obligari praecepto Divino in articulo mortis. Fundamentum praecipuum est, quia praeceptum affirmativum per unum actum sufficienter observatur.

Alij dicunt pro tempore mortis non esse specialem obligationem ex hoc praecepto Divino. Ita Bonaventura, Sylvester, Armilla apud eundem Suarez ibidem §. Dico primo. Aliqui vero dicunt, dari obligationem ex consuetudine, vel praecepto Ecclesiae: alij denique dicunt, seculo scandalo, & contemptu, non esse obligationem sub mortali.

Communis sententia, praesertim hoc tempore, & verior, duo dicit: primum, dari ex Divino praecepto obligationem accipiendi pluries in vita hoc Sacramentum: secundum, dari specialem obligationem accipiendi in articulo mortis. Utamque partem docent plures, quos sequuntur Suarez ubi supra; Vasquez disp. 214. c. 2. §. 3. & alij Recentiores. Prima pars, (omissis rationibus minus efficacibus) probari videtur potissime ex ipsa institutione huius Sacramenti, quod institutum est per modum cibi ad nutriendam spiritaliter animam; ex qua institutione intulimus supra necessitatem ex praecepto; quia cibus necessarius est ad conservandam vitam; ex eodem autem capite probari videtur obligatio pluries sumendi Eucharistiam; quia necessitas cibi non est comedendi semel, sed comestitionis repetita, eo quod necessarius sit ad reparandam, & refarciendum id, quod continua actione caloris naturalis deperdimus. Si ergo Eucharistia necessaria est ex praecepto, ut cibus; erit necessaria eius repetita sumptio; quia instituta est ad reparandum id, quod continua fomitis impugnatione deperditur, & debilitatur. Sicut ergo ex ipsa institutione potuit colligi obligatio simpliciter; potuit etiam colligi talis obligatio ad communionem non vnicam, sed repetitam. Accedit usus Ecclesiae, quae semper procuravit, ut hoc sacramentum à fidelibus saepe sumeretur, eos cogendo, si quando negligentiores essent: quod tamen in aliis Sacramentis, quorum usum Christus non praecepit, Ecclesia nunquam fecit, nec obligavit ad sacramentum accipiendum, quod Christus libertati singulorum reliquit: agnovit ergo Ecclesia in hoc sacramento obligationem illud saepius accipiendi.

Hinc oritur dubium, quoties debet accipi ex praecepto Christi, praecise omni alio Ecclesiastico praecepto? Aliqui dicunt, tertio saltem, vel quarto anno; ita Suarez, & alij. Melius alij, Christum non determinasse tempus, sed reliquisse determinandum ab Ecclesia, quando fidelium negligentia id exigeret. Possumus autem hoc ipsum (ne forte

fortasse gratis videatur dici (ex ipsa sacramenti institutione colligere. Cum enim ita fuerit institutum, vt fideles in eius vſu debeant omnino à propriis Paſtoribus dependere, quibus sic congruit, vt ſumant, & dent ceteris; fruſtra videretur præceptum dirigi ad ſubditos, cum ipſi non poſſent ſibi Euchariftiam accipere; ſed debuit ad Paſtores dirigi, vt ipſi cogere ſubditos ad hoc ſacramentum ſuſcipiendum, quando neceſſarium indicaretur. Neceſſitas quippe huius cibi ad reparandas vires ſpirituales duplex poteſt eſſe, vt ſupra diximus. Altera per accidens, & extraordinaria, ac peculiaris aliquorum; & hanc quidem ſinguli debent apud ſe examinare, & proponere Paſtori, vt ab eo accipiant cibum neceſſarium: altera vero eſt communis, & ordinaria, cuius quidem examen, & iudicium non tam debuit ſubditis, quam Paſtoribus committi: parum enim referret ſubditi iudicium, ſi Paſtores aliter ſentirent; contra vero ſi Paſtores iudicant ralem vſum, & frequentiam expedire, licet ſubditi diſſentiant, poſſunt eos cogere, & ita Euchariftia frequentia debita obtinebitur. Debuit ergo præceptum hoc magis directe ad Paſtores dirigi, qui actiue ſe habent inuitando, vocando, cogendo, quando oportet, ad hoc ſacramentum, quam ad ſubditos, qui habent ſe quaſi paſſiue accipiendo illud, quod à Paſtoribus datur. Accedente autem Eccleſiæ præcepto, & determinatione, iam fideles tenentur ex Diuino præcepto, quod licet eis non determinaret tempus, obligabat ad talem frequentiam qualem Paſtores determinarent.

Hanc autem frequentiam non ſemper eodem modo Eccleſia determinauit, ſed variam iuxta diuerſam temporis, & deuotionis exigentiam. Multi dicunt, in primitiua Eccleſia præceptum fuiſſe quotidie communicandi; quod maniſeſtum eſſe affirmat Vaſquez in præſenti c. 3. n. 2. 1. & videtur concedi à S. Thoma hac q. 80. art. 10. ad 5. Sed re vera licet vſus fuerit quotidie communicandi, præceptum tamen obligans omnes ſub mortali ad quotidianam communionem nec ſufficienter probatur, nec facile credi poteſt. Vix enim Sacerdoti poſſet tale præceptum imponi quotidie celebrandi; quomodo omnibus fidelibus in vniuerſum præceperetur nulla proſus die à communione abſtinere.

Nec loca, aut decreta, quæ adducuntur, id probant. Primum, & præcipuum eſt Anacleti Papæ, quod reſertur in cap. Episcopos 59. de conſecrat. diſt. 1. vbi ſic dicitur, *Peracta autem conſecratione, omnes communicent qui noluerint Eccleſiaſticis carere liminibus.* Sed ibi non eſt ſermo de omnibus, ſed de ſolis miniſtris, qui Epifcopo ſolemniſter celebranti aſſiſtunt, vt conſtat clare ex ipſo textu: in quo etiam ſenſu intelligi debent verba, quæ ſunt in cap. Peracta 10. de conſecrat. diſt. 2. *Peracta, inquit, conſecratione, omnes communicent, qui noluerint Eccleſiaſticis carere liminibus.* Sic enim & Apoſtoli inſtituerunt, & ſancta Rōmana tenet Eccleſia. Qui textus olim in Decreto tribuebatur Calixto Papæ, ſed falſo, quia eſt Anacleti, & idem cum illo alio ſupra citato cuius verba hic iterum repetita ſunt, vt notatur in emendationibus Decretis; quare ibi in Summario notatur, ſermonem eſſe de miniſtro altaris: debuifſet addi, de miniſtro altaris, qui miniſtrat Epifcopo ſolemniſter celebranti; de his enim loquitur Anacletus.

Aſſertur ab aliis Concil. Antiochenum Can. 2. vbi ſic dicitur, *Omnes, qui ingrediuntur Eccleſiam Dei, & Scripturas ſacras audiunt, nec communicant in oratione cum populo, ſed pro quadam intemperantia ſe à perceptione ſanctæ communionis auer-*

tunt, hi de Eccleſia remoueantur, &c. Verum cum Concilium hoc celebratū fuerit ſub Iulio Papa, qui ſedit centum annis poſt Fabianum, à quo obligatio tota ad tres communioniones in anno reducta fuerat, non poterat ſupponere obligationem quotidie communicandi. Loquitur autem de iis, qui propter deprauatam opinionem, aut inſolentiam tenebant communionem cum aliis accipere. Nam verbum illud, *pro quadam intemperantia*, aliæ verſiones clarius explicant hoc modo: *Euchariftia participationem propter aliquam inſolentiam auerſatur.* Alia vero verſio ſic habet, *auerſantur etiam ſanctam aſſumptionem Domini ſacramenti ſecundum aliquam propriam diſciplinam*: & ideo merito ab Eccleſia expelli iubentur.

Tertio aſſertur communiter Can. 10. Apoſtolorum, vbi ſic dicitur: *Omnes fideles, qui ingrediuntur Eccleſiam, & Scripturas audiunt, non autem alius Can. perſeuerant in oratione, nec ſanctam communionem decimus percipiunt, velut inquietudines Eccleſiæ commouentes, conuenit communionem priuari.* Cæterum ex illo Canone in primis non habetur obligatio vniuerſalis communionis quotidianæ, ſed ad ſummum, tunc quando volebant Miſſæ aſſiſtere, & Scripturas audire, ad quod certe non omnes quotidie tenebantur. Deinde verba illius Canonis paulo aliter leguntur apud Gratianum in cap. Omnes fideles 62. Gratianus de conſecrat. diſt. 1. vbi ſic dicitur, *Omnes fideles, qui conueniunt in ſolemniſtatibus ſacris ad Eccleſiam, &c.* Vnde Gloſſa ibi verbo *percipiunt*, explicat de tempore deputato, cum ſermo ſit de Feſtis ſolemnioribus. Tertio apud Martinum Bracharenſem in Decretis collectis num. 83. aliter legitur: *Si quis intrat in Eccleſiam Dei, & ſacras Scripturas audit, & pro luxuria ſua auerſit ſe à communione ſacramenti, &c.* Denique aduerte, ibi penam non tam imponi, quia non communicarent, quam propter inquietudinem, vel (vt habet alia lectio) propter confuſionem, quam aſſerunt, hoc eſt, propter ſcandalum, quod ſua ſingularitate dabant, dum aliis omnibus communicantibus, ipſi recedebant à communione; quod quidem debuſſent præcauere non accedendo, quando communicare non volebant. Merito ergo Suarez diſt. ſeſt. 3. & diſp. 70. ſeſt. 2. in principio, dicit, probabiliſſimum eſſe, quod numquam fideles obligati fuerunt ad quotidie communicandum. Hoc certum eſt, reſrigeſcente fidelium deuotione, præceptum fuiſſe à Fabiano Papa ter in anno, ſcilicet in Paſchate, Natali Domini, & Pentecoſte, vt conſtat ex cap. Etiamſi non frequentius, de conſecrat. diſt. 2. quod confirmatum fuit in Conc.

Agathenſi Can. 18. & in Concil. Turonenſi ſub Carolo Magno. c. 50. Denique Innocentius III. in Concil. Lateranenſi præcipit communionem annuam in Paſchate; vt habetur in cap. Omnis vtriuſque ſexus. de penit. & remiſſ. quod hodie ex obligatione ſeruatur.

Secunda conſuſionis pars, quod ſcilicet præceptum Diuinum obliget peculiariter in mortis articulo, probatur ab aliquibus; quia Eccleſia numquā negat Viaticum etiam excommunicatis; ergo ideo quia non poteſt diſpenſare in præcepto Diuino obligante ad illud ſuſcipiendum. Sed hoc argumentum non eſt efficax, quia Eccleſia poteſt, & aliquando priuauit aliquos Viatico in penam delictorum, licet raro id fieri debeat; vt fatetur Suarez ſeſt. 3. in fine; & Vaſquez diſp. 214. n. 19. Adde, etiam de iure Diuino eſſe obligationem pluries communicandi in vita; & tamen Eccleſia priuat aliquos Euchariftia per totam vitam.

Melius probatur ex Conc. Niceno, Can. 13. relato C66. Nicen.

32
Can Apoſt.
Aſſertur
Can.
Apoſt.

Ex illo tamē
non habetur
obligatio
vniuerſalis

Gratianus

Martinus.
Bracharenſ.

Suarez.

Concil.
Agathenſ.
Conc Tur.
Innoc. III.

33.
Secunda
conſuſionis
pars ab ali.
quibus probatur.

Hoc argumentum reuocatur.

34.
C66. Nicen.

*Melius pro-
batur ex
Nicensi*

in cap. De iur. 26. quæst. 6. in quo statuitur, vt cum eis, qui vita creduntur discelsuri, antiqua lex seruetur, nempe vt vltimo, & necessario Viatico non priuentur. Loquitur autem etiam de publicè poenitentibus, vt constet ex verbis sequentibus, vbi ratio redditur, quia viaticum est necessarium; non videtur autem sermo esse de necessitate ex præcepto Ecclesiastico; quia lex ipsa Ecclesiastica non bene redderet pro ratione necessitatem prouenientem ex eadem, vel simili lege Ecclesiastica: ergo debet intelligi de necessitate aliunde proueniente ex lege Diuina.

35
*Secundo à
priori*

Secundo, & à priori reddi potest ratio ex supradictis; quia ex institutione huius sacramenti vt nutrimenti, colligitur, vt vidimus, obligatio sumendi illud, quando necessarium putabitur: numquam autem potest magis esse necessitas huius cibi, quam in illo articulo, ex quo pender vltimo æternitas, & imminet vltima lucta cum hoste ad decernendum de tota re: ergo ex eadem institutione sacramenti colligi potuit obligatio in Ecclesia ad cogendos determinate subditos in ordine ad illum articulum, & in subditis ad accipiendum ab Ecclesia, sacramentum in illo articulo. Necessitas enim, vt dixi, est duplex: alia est peculiaris, & per accidens respectu huius hominis taliter tentati, &c. & hæc debet ab ipso, qui eam petitur, proponi: alia vero est communis, & hæc aliquando est indeterminata, vt circa frequentiam, & debet ab Ecclesia determinari prudenter secundum diuersas circumstantias temporis, & vtilitatis communis: aliquando est omnino determinata, qualis est in mortis articulo, & in hac debet Ecclesia semper determinate, & vni-formiter obligare subditos, prout de facto semper determinauit, & obligauit subditos ad tunc communicandum, nisi ipsa Ecclesia in penam iustis de causis eos priuauerit: sicut iudex secularis potest in penam priuare reum cibo corporali.

36
*Quæritur
quomodo te-
pus debeat
computari.*

Vasquez,

Quæritur primo, quomodo debeat computari tempus huius obligationis, an scilicet ille, qui paulo antequam incideret in mortis periculum, communicauit, debeat rursus communicare in ipso periculo. Aliqui affirmant, quos tacito nomine refert, & sequitur Vasquez *dicta disput. 214. cap. 2.* cuius præcipuum fundamentum est, quia non potest satisfieri præcepto per actum, qui fit, antequam præceptum incipiat obligare; vt si quis hodie audiat Missam, vel recitet Officium, non satisfaciatur per hunc actum præcepto audiendi Missam, vel recitandi Officium die crastina. Ratio autem videtur esse, quia quando aduenit postea præceptum, incipit obligatio ponendi rem præceptam; ergo debet poni post obligationem, vt fiat quod præcipitur.

37
*Communio
sententia
Suarez.
Henriquez*

*Corinch.
Layman,
Diana.*

Communior sententia dicit, non obligari hominem ad nouam communionem, quando paulo ante mortis periculum communicauerat. Ita Suarez in *presenti sect. 2. §. Tertium dubium.* Henriquez lib. 8. de Eucharist. cap. 4. litera P. qui exemplum adhibet in eo, qui paulo ante per octo dies communicasset: eandem regulam amplectitur Corinch. in *presenti art. 11. dub. 3. num. 98.* Layman lib. 5. Tract. 4. cap. 5. num. 4. Diana 2. tom. Tract. 4. de Sacramentis, resolut. 40. & alij Recentiores communiter.

38
*Probat
P. Suarez*

Hanc ratio-

P. Suarez probat ex eo, quod vnusquisque in suis actionibus censetur habere intentionem virtutalem, & implicitam implendi omnem obligationem, quam potest, & debet, licet fortasse eam ignoret; hanc ergo virtutalem voluntatem censetur homo habere in prædicto casu. Hanc tamen rationem bene impugnatur, & retorquet P. Vasquez: nam si per

communionem ante mortis periculum susceptam impletur præceptum, etiam si absque vlla intentione, imo etiam si cum voluntate contraria fieret, impletur præceptum; sicut si quis audiat Missam die festo absque intentione implendi præceptum, imo cum intentione non implendi, adhuc implet præceptum, quia ponit totam rem præceptam: non potest ergo excusari homo ab alia communionem ratione illius intentionis virtualis.

Ego hanc communem sententiam veriorē existimo, non quidem propter intentionem virtutalem, quam homo habuit, sed quia fundamentum illud P. Vasquez in vniversum acceptum, difficile semper mihi visum est; quod scilicet per actum ante præcepti obligationem factum, numquam possit præcepto satisfieri. Scio, aliquos dicere, eum qui Subdiaconatum accipit, si mane ante Ordinem acceptum recitet Officium totum illius diei, non satisfacere præcepto, sed debere post Ordinem acceptum repetere horas saltem illi temporis correspondentes; quod docet etiam Bonacina *Tract. de Sacram. horis Canonicis, disp. 1. q. 2. punct. 5. n. 11.* Hoc tamen ipsum difficile mihi semper visum est: quis enim credat, Religiosum Nouitium, qui more solito mane recitat totum Officium diei, qua professionem debet emittere, non satisfacere, sed debere post Professionem repetere officium; quia antea non habebat obligationem ex præcepto, sed ex regula Nouitiorum? Rursus, si aliquis Sacerdos mane faciat Sacrum, & postea pergat ad locum alium, in quo est præceptum audiendi Missam, propter festum illius loci, quis dicat, teneri eum audire denuo aliam Missam, quia nondum obligatus fuerat præcepto in loco, in quo sacrum fecit? Hoc certe est contra praxim: solent enim iter agentes præuenire, & anticipare auditionem Missæ, quando ituri sunt ad locum vbi festum obseruatur. Denique, si ratio illa quidquam probet, probaret etiam, si quis habens pensionem, & obligationem recitandi Officium solum paruum B. Virginis, vellet loco illius recitare officium maius, & eadem die post recitatum maius officium, acciperet Beneficium Ecclesiasticum, debere repetere partem officij; quia quando illud recitauit, nondum habebat obligationem recitandi officium maius. Imo etiam iam prius habebat Beneficium, & debitum recitandi officium maius eadem die acciperet aliud secundum Beneficium obligans ad officium, deberet repetere officium, quod mane anticipare dixerat; quia hoc secundum Beneficium re vera affert nouam obligationem recitandi, cui non potuit satisfieri per actum, antequam inciperet obligatio. Vnde consequenter loquendo, idem quod dicunt de accipiente Subdiaconatum, debent dicere de accipiente Diaconatum, vel Sacerdotium; quia hi etiam ordines affert nouam obligationem, & debitum recitandi officium, licet intra eandem speciem; & ideo non explicandum in confessione: cui nouo debito non potuisset satisfieri per anticipatam recitationem. Quæ tamen omnia esse parum credibilia, & contra communem fidelium sensum, quis non videt?

Fatendum ergo est, aliqua esse præcepta, quibus satisfieri possit per opus factum ante obligationem: nam licet obligationi recitandi cras non potest satisfieri per recitationem hodiernam, id quod tamen est, quia non ponitur res præcepta; quod enim præcipitur, est recitare cras; seu quod intra singulos dies recitetur, nec transeat dies sine recitatione; quod quidem non ponitur, si cras non recitetur. Quando vero recitauit quis mane totum officium, iam ponitur res præcepta, quod scilicet

intra illam diem recitetur: præceptum enim non est de recitatione post meridiem, sed de recitatione intra illam diem; ergo posita recitatione intra illam diem, non violatur præceptum. Vnde quotiescumque eiusmodi leges, aut præcepta sunt transacta iam aliqua parte temporis, intra quod præcipitur opus, includunt conditionem aliquam implicitam, si non sit iam factum illud opus, v.g. si præcipiatur hodie audire Missam, & obsequare festum; intelligitur, si non est iam hodie audita: si præcipiatur Confessio singulis annis, subintelligitur, facienda hoc anno præsentis, si non sit iam hoc anno facta. Sic debuit intelligi præceptum annuæ Confessionis in Concilio Lateranensis editum, quod quidem Concilium celebratum fuit mense Nouembri anno 1215. Quare qui illo anno semel, aut saepius confessus fuisset, non est credibile, quod obligaretur ad iterum confitendum ante finem anni. Ratio autem est, quia huiusmodi leges, & præcepta solum intendunt, quod singulis annis aut diebus, tale opus ponatur à parte rei, seu quod non transiat illud tempus absque tali operatione intra illud posita: hoc autem habetur, quando opus positum est intra illud tempus: ergo ita satisfactum est præcepto, ut ad nihil amplius obliget. Sic ergo in nostro casu dici potest, quod præceptum accipiendi Eucharistiam in mortis articulo solum obliget ad accipiendam illam paulo ante mortem, seu quod non moriatur homo absque Eucharistia proxime accepta: hoc autem totum habetur, licet aliquis morbum, aut periculum nondum incurrit: nam re vera sacramentum acceptum est paulo ante mortem; nec moritur homo absque Eucharistia proxime suscepta: ergo licet nondum incepisset obligatio, potuit præcepto satisfieri.

40 Probatur secundo hoc ipsum, quia si aliquis ex revelatione sciret, se cras repente moriturum, vel occidendum absque opportunitate accipiendi sacramenta, obligaretur iam hodie ad illa accipienda: quid enim refert mortem obeundam scire à iudice, vel à Deo? Cum ergo obligetur ad Eucharistiam accipiendam, qui præmonetur à iudice de morte crastina, non est cur non obligetur, quando præmonetur à Deo. Incipit ergo re ipsa obligatio, antequam vulnus vel morbus adueniat, licet propter nostram ignorantiam excusetur: atque ideo communio tunc facta re ipsa fuit intra tempus, quo iam præceptum obligabat, licet ignoraretur: præceptum enim est de communione paulo ante mortem præmittenda.

41 Sed contra hoc arguit Vasquez primo, quia si ante articulum mortis potest satisfieri huic præcepto, non apparet, cur non sufficeret communio longius à periculo distans. Respondetur, rationem esse, quia communio debet esse tempore mortis: tempus autem mortis sicut non est ipsa sola dies, sic nec totus annus præcedens, sed debet moraliter computari iuxta humanam apprehensionem, & consuetudinem, quæ ea omnia, quæ proxime facta sunt dicuntur facta mortis tempore: sic enim Cena, & institutio huius sacramenti dicitur facta à Christo mortis tempore, & in fine vite, licet vulnera, aut comprehensio nondum venissent.

42 Obicit secundo, quia si satisfactum præcepto per communionem hesternam ante initium morbi; ergo hodie non potest accipere viaticum non ieiunus; quia solum propter præceptum Diuinum viatici sumendi potest accipi absque ieiunio. Consequens autem est falsum; quia in eo casu omnes etiam absque ieiunio accipiunt viaticum: er-

go non fuit satisfactum per priorem communionem.

Hoc argumentum retorqueri potest facile; quia si non potest accipi viaticum absque ieiunio ab eo, qui iam satisfecit præcepto; ergo agrotus, qui in eadem ægritudine saepius communicauit ex deuotione, non potest iam morti proximus accipere viaticum absque ieiunio: nam multo ante, & fere ab initio incipit morbus esse periculosus, & per totam quælibet communio accepta postquam cepit periculum, satisfactum præcepto, etiam si fiat absque intentione viatici: & tamen praxis omnium Religiosorum hæc est, ut, durante infirmitate, saepius communicent; postea vero, instante iam morte datur illis viaticum etiam non ieiunus; quam praxim non potuit P. Vasquez ignorare, cum omnes infirmi in nostra Societate debeant ex Regula singulis hebdomadis communicare: unde saepe accipiunt viaticum die sequenti post ultimam communionem, quam quidem acceperunt in eodem morbo iam periculoso, licet non ita proximi morti. Vel debemus ergo damnare praxim piorum; vel fateri, quod potest accipere viaticum non ieiunus ille, qui in rigore non obligatur ad communionem, eo quod satisfecerit iam Diuino præcepto communicandi in fine vite. Neque enim dispensatur in ieiunio solum propter obligationem Diuini præcepti, sed etiam propter maiorem necessitatem, & propter maiorem consolationem moribundi, cui Ecclesia pia mater indulget, ut ad hunc finem, & ex intentione muniendi se, & præparandi ad viam, possit semel communicare etiam non ieiunus.

Ultimo arguit Vasquez; quia si obligatio huius præcepti incipit ante ægritudinem, ergo si aliquis sciret ex revelatione, quod sequenti die debet incurere morbum periculosum, obligatur ad accipiendum hodie viaticum, nec potest amplius differre; quod tamen videtur aperte falsum. Hoc etiam argumentum retorqueri potest; quia certum est, post initium periculi satisfieri posse per communionem præcepto Diuino: & tamen non obligatur homo ad communicandum statim ipsa die, qua primo agnoscitur periculum morbi, sed potest differre, & aliquando differt per duos, vel tres dies: nam periculum non consistit in duratione indiuisibili, sed potest esse morbus periculosus per decem, vel viginti dies; ita tamen ut moraliter possit, & prudenter differri communio ad diem sequentem, & ulterius, quia non est periculum morale mortis hodiernæ: potest ergo hodie satisfacere iam præcepto, licet non sit obligatio communicandi hodie; quia nimirum ad satisfaciendum præcepto, sufficit communicare in fine vite, ut possit armari recenti cibo contra ultimam luctam aduersarij. Cum ergo per communionem factam heri ante morbum, armatus etiam sit homo recenti cibo ad luctam hodiernam præsentis mortis, non apparet, cur non sit sufficienter satisfactum obligationi illius præcepti.

Quæritur secundo, an, qui accepit communionem in statu peccati, satisfecerit huic præcepto viatici, an vero debeat iterum in statu gratiæ communicare. Ad hoc constat ex dictis supra num. 22. ubi diximus, præceptum hoc non obligare ad finem præcepti, sed ad opus; quare licet præcipiatur communicatio ad roborandum hominem per gratiam sacramenti in illo articulo, qui finis non obtinetur per communionem indignè susceptam; res tamen præcepta iam ponitur; sicut quando aliquis audit Missam ad finem turpem, adhuc satisfactum præcepto, licet

Retorquetur facile hoc argumentum.

43 Ultimo arguit Vasquez.

Hoc argumentum etiam retorquetur.

44 Quæritur secundo de eo qui accepit in peccato mortali.

licet illa auditio Missæ non conferat ad finem ab Ecclesia intentum.

45
Instabü.

Dices, hinc sequi, quod communio illa conferat suum effectum, postea ablato obice, contra id, quod diximus supra in tract. de sacramentis in communi disp. 9. sect. 6. Sequela probatur, quia ideo de Extrema vnctione & aliis diximus, dare suum effectum, ablato obice, quia non debent repeti: ergo si communio non debet repeti, nec dari iterum viaticum, manebit agrotus absque effectu illius sacramenti magis sibi necessario, quam effectu Extreme vnctionis.

Respondetur.

Respondetur, ex ibi dictis constare differentiam: nam Extrema vnctio, & alia sacramenta non sunt ex sua institutione reiterabilia: at vero Eucharistia ex sua institutione est reiterabilis, non solum die sequenti, sed eadem die, & hora: nam licet Ecclesia id prohibuerit eadem die, & licet prohibuerit communionem absque ieiunio iterum sumi die sequenti, hæc tamen non sunt ex institutione ipsius sacramenti; atque ideo ex sua institutione non debuit habere collationem sui effectus ablato obice, sicut alia sacramenta.

46
Tunc non obligat hoc præceptum ad sumendum iterum Eucharistiæ.

Hinc constat primo à fortiori, non obligare hoc præceptum ad sumendam iterum Eucharistiæ si sumpto semel viatico, postea agrotus mortaliter peccauit; contra Sorum disp. 12. quest. 1. art. 11. Cuius sententiæ aduersatur praxis Ecclesiæ: nullus enim Parochus daret hodie iterum viaticum infirmo non ieiuno, cui heri dederat illud non ieiuno, licet diceret, se hac nocte peccasse mortaliter; sed solum datur illi absolutio sacramentalis. Porro si esset obligatio accipiendi iterum viaticum, deberet dari etiam non ieiunis: Ecclesia enim vniuersaliter dispensauit in ieiunio, quoties accipitur viaticum, & non potest commode seruari ieiunium.

47.
Non tantum ad hoc obligantur qui moriuntur ex agitudine naturali.

Constat secundo, obligationem hanc sumendi Eucharistiæ locum habere non solum in morte ex naturali agitudine, sed in iis, qui ob sua delicta iuridice interficendi sunt: imo in iis, qui periculum mortis aliunde habent, vt si periculosum prælium sit cõmittendum, aut periculosa nauigatio subeunda: vt bene notat Vasquez 4. tom. de Penitentia, quest. 90. artic. 3. dub. 2. numer. 15. & Ioann. Præpositus hac quest. 80. artic. 11. numer. 54. & colligitur ex communi doctrina, qua Doctores dicunt, obligare hoc præceptum, quoties probabile mortis periculum occurrit.

48.
Transactio mortis periculo non manet amplius obligatio.

Constat tertio, transactio mortis periculo, in quo aliquis culpabiliter, vel inculpabiliter hoc præceptum non obseruauit, non esse obligationem præcedentem; quia obligatio solum erat pro articulo illo necessitatis; qua cessante, cessat præceptum. An vero pueris, aut amentibus debeat tunc dari, diximus supra disp. 13. sect. 2. & sequentibus; de licentia iterum accipiendi viaticum absque ieiunio, & an possit pluries id fieri in eadem infirmitate; diximus disp. 15. sect. 3. Restat vnum dubium; an possit, vel debeat dari viaticum illi, qui eadem die celebrauit, vel cõmunicauit ex deuotione; de quo sectione sequenti.

SECTIO III.

Utrum debeat, vel possit dari viaticum illi, qui eadem die ex deuotione communicauerat.

49.
Hic casus frequenter contingit.

Casus hic potest frequenter contingere; & varij fuerunt in praxi Theologorum sensus: potest autem dupliciter id euenire. Primo, si sacerdos, verbi gratia, celebrauit mane, vel lacius cõmunicauit,

cum bene valeret, & postea, vel morbo subito correptus, vel vulnere, aut alio casu percussus in periculo mortis sit eadem die. Secundo, si, cum iam agrotaret, mane non animo sumendi viaticum, sed ex deuotione communicauit, postea vero eadem die, morbo ingrauescente, & morte instante, velit viaticum accipere.

Aliqui ergo sentiunt, in vtroque casu posse iterum dari Eucharistiæ: alij addunt, posse & debere. Alij in primo solum casu id concedunt: alij in eodem primo casu dicunt posse, sed non esse obligationem id faciendi. Afferuntur pro hac sententia nonnulli Auctores; sed reuera eam non docent: imo eam videntur negare, quatenus semper addunt limitationem illam, qua significant se loqui de eo, qui *precedenti die*, non de eo, qui eadem die communicauerat. Sic loquitur P. Vasquez, quem pro hac sententia afferunt: ipse tamen numquam hoc concessit, sed num. 14. dixit: *Si quis constitutus in agitudine sentiret mortis periculum, iuste posset Sacramentum non ieiunus accipere, etiam si precedenti die bene valens illud accepisset.* Non dicit, etiam si eadem die, sed *precedenti*. Afferunt etiam pro illa sententia Lud. Lopez 2. parte in *fructibus de Eucharistia*, cap. 76. de vlu Sacramenti, §. *secundo sequitur corollarie*. Sed hic Auctor ibi solum agit contra sententiam Paludani, qui dicebat, per communionem factam aliquibus diebus ante agitudinem excusari infirmum ab obligatione communicandi in articulo mortis. Afferunt item Alfonso de Vega part. 1. cap. 100. casu 24. vbi dicit, quando quis nutu aliquo ostendit deuotionem internam, & ideo datur ei communio, si postea sui compos Eucharistiæ petat, debere iterum ei dari. Ceterum hic Auctor non potest intelligi de communione danda iterum eadem die: quia in eo sensu loqueretur etiam contra prædictam sententiam, pro qua citatur. Nemo enim dicit, posse Eucharistiæ dari bis pro Viatico eadem die; & tamen in illo casu iam prima vice data fuerat communio pro Viatico homini sensibus destituto: ergo non vult ille Auctor quod intra eandem diem detur iterum Viaticum agrotum iam petenti dari sibi Eucharistiæ, sed quod detur die sequenti. Afferunt denique Petrus Ochagavia de *Sacramentis tract. 2. de Eucharistia*, q. 14. Sed ibi solum transcribit verba Patris Vasquez, & docet idem de obligatione sumendi Eucharistiæ, postquam incepit periculum: nihil vero dicit de iterum sumenda eadem die, qua fuerat semel sumpta.

Itaque huc vsque ego nullum Auctorem inueni, qui eam sententiam typis mandauerit: solum inuenio, ter vel quater fuisse in diuersis locis ad præsum deductam in totidem casibus. Sed re vera, quod semel, aut iterum in repentinis casibus sit, non æquale auctoritatis eorum, qui accurate de re cogitantes scribunt: facile enim fieri potest, vt in subita illa turbatione non occurrant rationes omnes, & ideo eligatur id, quod tutius & vtilius existimatur animæ agroti.

Contrariam ergo sententiam docent vel in communi, vel etiam in particulari Doctores omnes, qui, dum dicunt, etiam illum, qui paulo ante communicauit, posse postea, adueniente periculo, iterum communicare: addunt exceptionem: nisi eadem die communicasset. Sic loquitur Suarez disp. 69. sect. 3. §. *Regabz*; & addit, contrarium non solum esse contra omnes Doctores, sed etiam contra Ecclesiæ consuetudinem. P. Coninch. q. 80. art. 11. dub. 3. n. 100. dicens illud à nemine concedi; P. Fagundez lib. 1. de 3. præcepto, cap. 3. in fine, vbi negat id licere; P. Iacobus Granado in præfati tract. 10. disp. 3. n. 9. dicens,

Zambiano. id nullo modo licere; Citatur etiā Melchior Zābra-
no quem videre non licuit (*in tract. de casuum oc-*
currentium in articulo mortis circa Sacram. c. 3. dubi.
Layman. 1. Hoc ipsi docuisse videtur Layman tom. 2. tract. 4.
de Sacramento Euchar. c. 5. n. 5. dum contra quādam
sententiam, quam impugnatur, infert ut magnum ab-
surdum, quod aliquando agrotus communicaret
bis intra eandem diem, quod concedi non potest.
Præposit. Eodem modo afferri potest P. Ioan. Præpositus hac
q. 80. art. 1. n. 54. ubi sequitur sententiam P. Vasq.
supra adductam, quod agrotus, qui ante agritudi-
nem communicauit, nondum satisfecerit huic præ-
cepto: vnde concludit pro praxi, si vno, vel altero
die ante morbum communicasset, obligari ad ac-
cipiendum postea Viaticum. Eodem modo lo-
quuntur alij omnes, nemine concedente pro eadem
die: à qua communi auctoritate non videtur facile
recedendum.

§3. Et quidem, si sermo sit de illo, qui iam in agritu-
dine positus communicauit ex deuotione illa die,
non video, quo modo possit dari iterum communio
eodem die: impossibile enim est, quod morbus ille,
qui hodie ducit ad mortem hoc mane non esset pe-
riculosus, quantumvis eius periculum non agnosce-
retur: ergo iam accepit hoc sacramentum in pericu-
lo constitutus, ad quod solum obligat præceptum
Diuinum. Possit quidem aliquando euenire, ut pro-
pter errorem, aut excessum aliquem morbus, qui
nondum erat periculosus, fiat repente periculosus;
quia v.g. medicinam noxiam ingerit, vel san-
guinem intemptiue è vena extrahit: regulariter ta-
men morbi lethales non fiunt repente periculosi,
sed die precedenti, & multo ante periculose agro-
tabat infirmus, atque ideo in mortis periculo, com-
municauit.

§4. Si vero sermo sit de illo, qui mane bene valebat,
& vulnere percussus, vel subito morbo correptus
vespere moritur, apparentius dici posset, quod pos-
set iterum communicare: quia re vera nondum ac-
cepit Eucharistiam in mortis articulo constitutus.
Ad quod videtur conducere doctrina illa P. Vasq.
relata, quod per communionem ante vulnus, vel
morbum factam nondum satisfactum sit Diuino
præcepto. Si enim nondum est satisfactum, debet
satisfieri, antequam moriatur, & per consequens eam-
dem die. Quare pro hac sententia adducunt aliqui
P. Vasquez: sed immerito; tum quia ipse, ut vidimus;
nunquam consequentiam concessit, sed ex indu-
stria apposuit limitationem illam, *etiam si præceden-*
ti die communicasset; tum etiam, quia consequentia
non est legitima: adhuc enim, concessa tota illa do-
ctrina, negari potest; quia præceptum Viatici ac-
cipiendi non obligat ad accipiendum illud, quando
accipi non potest: tunc autem non potest accipi eam-
dem die, propter Ecclesiæ prohibitionem, quia pro-
hibetur, ne quis pluries eadem die communique-
tur. Quare sicut non obligat ad sumendum illud, quan-
do desunt vestes sacræ requisitæ ex præcepto Eccle-
siæ ad consecrandum, quia obstat Ecclesiæ prohibi-
tio: sic nec poterit accipi, quando obstat eiusdem
Ecclesiæ prohibitio communicandi pluries intra
eandem diem.

§5. Vnde etiam in eo secundo casu hæc pars videtur
in hoc rerum statu vera, dum legitima consuetudo
contraria contrarium non introduxerit: quia omnes
Doctores, qui huius dubij meminerunt, id suppo-
nunt tanquam certum, & indubitatum; ceteri autem
licet bis communicare eadem die extra Missam, nisi
quando propter reuerentiam sacramenti necesse est,
quod ab aliquo consumatur; quæ exceptio vnica
P. Ioan. de Lugo, de Sacramento.

ab omnibus assignata firmat regulam vniuersalem in
contrariū. Quod enim aliqui respondent, omis-
sum fuisse à Theologis hunc casum, quia rarissimus est,
non potest satisfacere: multo enim rarior est casus
ille irreuerentiæ, propter quam necesse sit à laico se-
cunda communione sumi Eucharistiā, quem casum
nemo nostrum fortasse vidit euenire, cum tamen ne-
cessitatem sumendi Eucharistiā iterum propter
mortis periculum sæpius intra paucos annos in no-
stris domibus euenisse sciamus; & credibile est, quod
frequenter contingat in tanta sacerdotum multitu-
dine, qui quotidie celebrant, & eadem die, vel vul-
nere, vel collisione, vel subito morbo correpti in
mortis periculum incidunt quibus cum non detur
eodem die viaticum, meritò dixit Suarez, id contra
Ecclesiæ consuetudinem, & praxim esse.

Vnde secundo argui potest, quia si intra eandem
diem deberet, aut posset iterum dari communio, de-
beret, aut posset dari intra eandem horam, aut semi-
horam, si aliquis statim post communionem vulne-
re, vel morbo oppressus inciperet mori: ratio enim
eadem est, scilicet obligatio: vel facultas accipiendi
communione cum intentione accipiendi Viati-
cum. Consequens autem nec in praxi vnquā visum
est; nec fieri posset absque scandalo; si aliquis agro-
tus ex deuotione communicaret, & statim reuoca-
retur Parochus, dum ad Ecclesiam rediret, ut iterum
eidem agrotō iam morienti communionem daret,
quia vel prius periculose non agrotabat, vel non ac-
ceperat communionem cum intentione accipiendi
viaticum; ergo signum est, quod iuxta sensum fide-
lium in eo casu nec sit obligatio id faciendi, nec
possit licite fieri.

Ratio autem à priori ex dictis sectione præce-
denti facile colligitur, quia scilicet per comunio-
nem factam paulo ante mortem, etiam sine pericu-
lo aut mortis cogitatione, satisfactum est re ipsa præ-
cepto comunicandi in fine vitæ; sicut de facto satis-
facit, qui bene valens, sciens, se cras occidendū, ho-
die communicat, & satisfaceret, si id solum ex reue-
latione sciret; cum ergo periculum non augeatur ex
eo, quod homo sciat, instare mortē (nam periculum
re ipsa iam est, licet ignoretur) fatendum est, illum
etiam, qui instabat mors eadem die, re ipsa comuni-
casse in mortis periculo, licet id ignoraret, atque
adeo satisfecisse præcepto Diuino. Meritò ergo Ec-
clesia non dispensauit in prohibitione comunican-
di bis eadem die, cum nulla esset necessitas secun-
dæ comunione. Vnde obiter soluitur præcipuum
fundamentum contrariæ sententiæ, quod desumi-
tur ex obligatione præcepti Diuini de viatico su-
mendo, quæ debet præferri præcepto humano pro-
hibenti bis communicare eadem die. Responderetur
enim facile, in illo casu satisfactum esse iam Diui-
no præcepto per primā communionem, ut diximus.
Adde etiam si non fuisset satisfactum, non obligaret
Diuinum præceptum ad sumendum iterum eadem
die, stante prohibitione cōtraria Ecclesiæ, sicut non
obligat ad celebrandum sine vestibus sacrīs propter
Ecclesiæ prohibitionem: vnde Vasquez, & alij, qui
dicunt, nondum fuisse satisfactum præcepto Diui-
no, non concedunt tamen, quod debeat, aut possit
accipi communio iterum eadem die, sed sequenti.

Arguunt secundo præceptū ieiunij naturalis ante
comunione non obligat, quando necesse est accipi
viaticū; ergo nec præceptum non comunicandi bis
eadem die; præsertim cum præceptū ieiunij natu-
ralis habeatur clare ex lege Ecclesiastica, præceptum
vero non comunicandi bis habeatur solum ex con-
suetudine; lex enim Ecclesiastica solum loquitur de
non celebrando bis eadem die, ut constat ex c. Con-
suluiti,

§6.
Probatur hoc
ulterius, quia
si eadē die,
ergo eadem
hora, &c.

§7.
Ratio ex di-
ctis sect. pri-
ori facile col-
ligitur.

Soluitur præ-
ceptum con-
traria senten-
tia funda-
mentum.

§8.
Obiciunt so-
cundo.

Respondetur. *fuluisti, & cap. Te referente, de celebratione Missarū.* Respondetur retorquendo argumentum: imo enim ut posset Viaticum accipi à non ieiuno, necessaria fuit expressa licentia eiusdem Ecclesiæ, quæ in eo casu noluit obligare ad ieiunium, quæ licentia cum non sit ab Ecclesiâ data ad duplicem communionem, nec Doctores meminerint talis exceptionis, non est, cur fiat à nobis ea exceptio, sicut nec fit ad celebrandum tunc absque veste sacra, quia Ecclesiâ non excepit hunc casum in præcepto celebrandi cum vestibus sacris.

59. *Tertio arguunt.* Tertio arguunt, quia sacerdos potest bis celebrare eadem die, si ieiunus sit, ad dandum viaticum moribundo; ergo & ipse infirmus, cuius causa agitur, poterit ad accipiendum viaticum secundo communicare.

Respondetur. Respondetur negando consequentiam, primo quia decreta citata concedunt sacerdoti illam licentiam, dum concedunt, quod possit sacerdos in necessitate pluries celebrare: nec argui potest à sacerdote ad laicos: nam in die Natalis, & in aliis casibus potest sacerdos pluries celebrare, in quibus tamen laicis nunquam cōcessa est duplex communicatio. Secundo, quia si sacerdos in eo casu non celebrat secundo, infirmus morietur absque viatico: hoc autem non sequitur, si ipse infirmus non secundo communicet; quia per primam communionem, ut vidimus, satisfactum fuit obligationi accipiendi viaticum.

60. *Obiiciunt ultimum.* Ultimo obiiciunt, hanc sententiam esse nimis rigidam. Respondeo, magis rigidam esse contrariam, cum obliget sub peccato mortali ad accipiendam iterum communionem eadem die, & eadem hora, qua idem infirmus communicauerat. Nam quod aliqui mediam viam sequentes dicunt, posse quidem, sed non debere ex obligatione accipi secundam communionem; non videtur id satis consequenter dici. Si enim præceptum viatici sumendi non obligat, non apparet, unde habeatur illa licentia pluries communicandi contra prohibitionem vniuersalem, cum neque ex consuetudine, aut ex lege aliqua probari possit. Post hæc scripta inueniuntur P. Gasparem Hurtado in tr. de sacram. disp. 10. de Euchar. diff. 2. docentem, eum, qui bene valens communicauit mane, debere eadem die mortis periculo aduenienti, iterum communicare: quod dicit fecisse P. Claudium Aquauiuam Generalem Societatis, quæ celebrato mane Sacro, eadem die accepit viaticum; & alios duos Patres Matriti. Ego de illis aliis nescio quid fecerint: de P. Claudio, scio certò, illum non celebrasse illa die, sed per multos dies periculose egrotasse, & iuxta vsum Societatis communicasse illo mane: quare hoc exemplum est contra illum Auctorem, qui negat, posse accipere viaticum qui eadem die in periculo iam constitutus communicauerat: nec adduci debent, ut dixi, in exemplum eas, quæ ab assistentibus in illa perturbatione semel aut iterum facta sunt, quando temporis angustia non permittit rationes, & Auctores accurate examinare.

SECTIO IV.

De præcepto Ecclesiastico Communionis Paschalis, & annuæ.

61. *Fabianus Papa.* *Innoc. III.* *Præceptum Fabiani est Innoc. III.* **P** Ræceptum Fabiani Papæ, quod olim obligabat ad ter in anno communicandum, iam nunc obligat ad semel, saltem in Paschate; quod decretum fuit ab Innocentio III. in Conc. Lateran. relato in c. *Omnia viri, que sexus, de penitent. & remiss.* verba decreti hæc sunt: *Omnia viri, que sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruennerit, semel saltem in anno coſtitueatur, ſuſcipiens reuerenter ad minus in Paſcha Eucharistiæ ſacramentum, niſi forte de proprii ſacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad ſem-*

pus ab huiusmodi perceptione duxerit abſtinendam, alioquin & vinens ab Eccleſia ingreſſu arceatur, & moriens Eccleſiaſtica careat ſepultura. Quod præceptum quia commune est pro utroque Sacramento, solet magis ad profello in materia de Pœnitentia explicari. Aliqua tamen Eucharistiæ propria breuiter attingemus.

Primo itaque nomine *Paschalis* non intelligitur solus dies Resurrectionis, sed quindecim dies à Dominica Palmarum, vsque ad Dominicam in Albis inclusiue; iuxta communem vsum, & declarationem Eugenij IV. Imo in aliquibus locis extenditur tempus ad totam Quadragesimam, ita vt qualibet eius die satisfieri possit præcepto.

Secundo dubitatur, an præceptum hoc sit affixum Paschati, ita, vt qui tunc non communicauit, non obligetur amplius ad communicandum illo superanno. Prima sententia docet, non obligari amplius pro illo anno; sicut qui hodie non recitauit, vel non audiuit Missam in festo, non tenetur ad recitandum, quod omisit, vel audiendum Missam die sequenti, quia sunt obligationes annexæ tali diei. Ita Antoninus, Syluester, Tabiena, Medina, Soto, Victoria, quos affert Suarez *disp. 70. sect. 2.* Item Ledesma, Ioan. de la Cruz, Toletus, Valentia, Emanuel Sæ, quos affert & sequitur Anton. Diana *2. tom. ar. 4. de sacram. resolui. 41.*

Secunda sententia distinguit inter eum, qui omisit communionem Paschalem ex legitima causa, scilicet siue cum consilio, siue absque consilio Confessarij, & eum qui culpabiliter omisit; illum dicit obligari ad communicandum postea, hunc non obligari. Ratio autem est, quia præceptum ipsum ita impositum fuit, vt differri posset communicatio ex rationabili causa cum consilio Confessarij; idem autem videtur esse, quando ex consilio præsumpto Confessarij deferretur: ergo tunc nondum præterit tempus præscriptum ab ipsa lege; sicut præterit, quando absque rationabili causa fuit omissa communicatio. Ita Armilla, & alij apud Suarez.

Tertia sententia dicit, semper manere obligationem continuam communicandi, quamprimum moraliter possit, post Pascha: quia terminus ille non aliter signatur, vt in illo solo debeat fieri, sed vt intra illum non debeat differri opus præscriptum. Nam in hac lege sunt duo præcepta alterum communicandi semel saltem in anno, alterum communicandi in Paschate; quando ergo hoc secundum præceptum impleri non potest, debet obseruari primum, cui opponitur illa vltior dilatio communionis. Ita Suarez *dicta disp. 70. sect. 2.* Vasquez *tom. 4. de Pœnitentia c. 90. art. 3. dub. 2. n. 13.* Coninck *dub. 4.* Layman *tr. 4. c. 5. n. 8.* Nugnus, Pitigianus, Fagundes, Azor, Syluester, Graffius, quos refert Diana *illa resol. 41.*

Ego partim conuenio cum hac tertia sententia, partim dissentio. Placet itaque, quod, elapso termino Paschatis, non extinguatur obligatio præcepti, sed adhuc duret: quia reuera hoc præceptum non est, sicut præceptum ieiunandi, vel audiendi Missam tali die, sed continet virtualiter duo præcepta, vt dictum est; alterum communionis saltem in anno, alterum communicandi in Paschate: hoc secundum illigatur tali termino, quia respicit venerationem illius festiuitatis, alterum adhuc perſeuerat. Colligitur autem hoc in primis ex verbis legis, *semel saltem in anno coſtitueatur, ſuſcipiens ad minus in Paſcha Eucharistiæ ſacramentum*: nam illa verba, *saltem*, & *ad minus*, satis indicant, simul prohiberi minorem frequentiam communionis, & præcipi ad minus annuam. Quem esse illorum verborum sensum, explicuit magis Concilium Tridentinum *sess. 13.*

66. *67.* *Ratione* *pro-*
bat. *68.* *Simile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris. *69.* *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris. *70.* *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris.

66. *67.* *Ratione* *pro-*
bat. *68.* *Simile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris. *69.* *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris. *70.* *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris.

67. *Ratione* *pro-*
bat. *68.* *Simile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris. *69.* *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris. *70.* *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris.

68. *Simile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris. *69.* *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris. *70.* *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris.

69. *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris. *70.* *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris.

70. *Difficile* *est* *prae-*
ceptum *recitan-*
di *tem-*
poris.

nem illam infligi propter transgressionem praeterita
praecepti Ecclesiastici, quod obligabat sub excom-
municatione ex ipso Concilio Lateranensis; inflige-
da tamen postea à Praelatis; quia Praelatus nō vult ex-
qui in eos, qui hebdomada sequenti cōmunicauerint.

Contra hoc tamen virget P. Vasquez illo *dub. 2. n.*
6. quia illi, qui non communicarunt in Paschate ex-
communicantur, & nō possunt absolui à Parochis,
vel aliis Confessariis, nisi communicent postea: ergo
ideo, quia differendo ulterius communionē actū
peccant; quo argumento *n. 3.* probauerat manere
obligationem cōstendi quamprimum ei, qui assigna-
to ab Ecclesia tempore nō cōmunicauit. Si enim
non duraret obligatio cōstendi, sed excommuni-
catio esset solum propter peccatum praeteritum, nō
apparet, cur non posset absolui à Parochis extracō-
fessionem ab illa excommunicatione, à qua, cum non
sit reseruata, possent de iure communi absolui à suo
Confessario. Similiter ergo postea de obligatione
cōmunionis probat perseverare; quia alioquin ille
etiam, qui postea non communicaret, posset abso-
lui ab excommunicatione contracta propter pecca-
tum praeteritum.

In hoc argumento, & hac doctrina non video
quam consequenter loquatur P. Vasquez, quia imple-
met, ut dixi, docuerat *dub. praecedenti n. 15.* annum
in praepcepto Confessionis debere computari à prin-
cipio Ianuarij vsque ad finem Decembris; quomodo
ergo in eius sententia potest excommunicari aliquis,
eo quod non confiteatur mense Aprili, vel Maio, cū
anno praecedenti fuerit confessus, & possit adhuc
obseruare praepceptum Confessionis hoc anno men-
se Nouembri, vel Decembri; & tamen in eiusmodi
excommunicatione numquam attenditur, an con-
fessus fuerit anno praecedenti; ergo fatendum est,
excommunicari propter omissionem communionem
debito tempore Paschatis. Rursus de ipso praepcepto
cōmunionis idē Vasquez *infra n. 13. & 14.* dicit,
tunc solum esse obligationem anticipandi commu-
nionem ante Pascha, quando aliquis existimaret, se
non habiturum copiam Eucharistiae *toio anno*; si autē
temeret se non habiturū copiam tempore Pas-
chali, bene tamē postea, *nūc*, inquit, *non teneretur an-*
tipicari; quia cum ab eo tempore Paschali excusaretur,
propter impotentiam, *postea frequentia sacramenti,*
scilicet communionis, *satis facere poterit.* Quomodo
ergo excommunicatur propter peccatū, quod conti-
nuat non cōmunicando post Pascha, & ideo nō po-
test absolui, quia nō desinit à violatione praepcepti.

Ad argumentū ergo illud P. Vasquez respondere
ipse debet, & respondemus facile, excommunicationē,
ut dixi, imponi propter peccatū praeteritū. Episcopi
enim exsequuntur penā, & censuram Concilij La-
teranensis; nolunt tamen illam exsequi, nisi post ali-
quot dies: sicut autē differunt exequutionē, ita vo-
lunt, ne solui postea possit, nisi homo communicare
velit; imo nec tūc soluat, nisi ad reincidentia, hoc
est, quod reincidat homo in censurā, si post absolu-
tionē obtentam non communicauerit; quod quidē
ipse P. Valq. fatetur debet; nam absolutio ab excōmu-
nicatione semper datur ante communionē; & tamē
nemo dicit, quod si homo postea, mutato consilio,
nolit cōmunicare, maneat liber ab excōmunicatio-
ne; ergo reincidit, quia Praelati ita vtuntur iure suo
excōmunicandi propter Ecclesiae praepceptū violatū,
ut exigant talem satisfactionem à peccatore; quam
dū non offert, non absoluitur, & quam, si postea re-
ip sa non ponat, reincidit in eandem censuram.

Ex his ergo oritur tertia quaestio, an, qui prauidet
sibi futurū impedimentū in Paschate, debeat ex obli-
gatione prauenire, & cōmunicare ante tēpus ab Ec-

71.

Virget contra
hoc P. Valq.

72.

Nō videtur
in hac do-
ctrina quam
consequenter
loquatur
Vasquez.

73.

Ad argu-
mentum
Valq. facile
respondetur.

74.

Tertio qua-
estio an eo.

Q9 2. clesia

P. Ioan. de Lugo, de Sacramentis.

qui sibi fu-
turum impe-
dimentum
prævidet.
Suarez.
Azor.
Pitigianus.
Sententia
Suarez. &
Vasquez
contraria.

clesia assignatum; Negat Suarez in præsentis sect. 2. §. Tertium dubium: quod etiam tenent Azor. l. 1. lib. 17. c. 41. §. 13. Pitigianus in 4. Sent. l. 1. diff. 9. §. 3. art. 9. & alij. Probat Suar. quia nemo obligatur ad anticipandum actum præceptum, nisi per talem actum possit satisfacere obligationi præcepti: sed per communionem illam anticipatam non satisfacit homo obligationi præcepti: nam si postea tempore Paschatis cessasset impedimentum, quod timebatur, adhuc homo deberet servare legem communicandi in Paschate, cum posset, & lex absolute præcipiat id fieri: ergo non obligatur ex vi illius legis ad præveniendam, & anticipandam communionem; sicut nec tenetur ad recitandum hodie Officium crastinum, eo quod cras habiturus sit impedimentum.

75.
Vasquez.

Sylvius.
Fagundez.
Hæc senten-
tia parum
placet, par-
tim displicet.

Contrariam sententiam docet Vasq. dicto l. 4. dub. illo 2. n. 13. quod scilicet sit obligatio præveniendi, non tamen respondit ad fundamentum P. Suar. nec illud proposuit. Eandem sententiam docent Sylvius hac q. 80. art. 1. §. 3. Nugnus ibid. diff. 2. Fagundez lib. 3. de Præcepto Eccles. c. 6. n. 3. & alijque sententia mihi etiam ex parte placet, & probatur facile ex dictis: diximus enim, in hoc præcepto contineri virtualiter duo præcepta: alterum communicandi semel saltem in anno; alterum communicandi in Paschate; & quidem ut huic secundo satisfiat, non est obligatio anticipandi; sicut qui cras non potest recitare Officium, vel audire Missam, non tenetur anticipare hodie; imo nec illa anticipatio deferretur ad satisfaciendum præcepto, sed adhuc cras obligaretur, si cessaret impedimentum; sic etiam anticipatio communionis non deferretur ad satisfaciendum præcepto communionis Paschalis. Cæterum alterum præceptum communionis annuæ obligat ad præveniendum, sicut qui habet præceptum sub mortali recitandi Officium intra hanc diem, & præceptum sub veniali recitandi tali hora, prævidens impedimentum futurum tali hora, & toto tempore sequenti, obligatur ad præveniendum ex vi obligationis recitandi illa die. Sic ergo præceptum communicandi intra hunc annum obligat ad præveniendum, quando non potest impleri præceptum eo tempore, quo deberet, ex vi alterius præcepti de communionem Paschali.

76.

Dixi tamen ex parte placere mihi illam sententiam; quia non sufficit futurum esse impedimentum in Paschate ad hoc, ut sit obligatio anticipandi communionem: cum enim hæc obligatio oriatur solum ex præcepto communicandi intra annum, & huic obligationi possit fieri satis communicando duobus, vel tribus mensibus post Pascha, dum sit ante finem illius anni, non potest esse obligatio anticipandi; nisi forte prævideatur impedimentum duraturum per totum annum; tunc enim deberet in principio anni observari: sicut qui prævidet, se non auditurum Missam horis sequentibus, debet eam audire prima hora ad observandum præceptum.

77.
Ad funda-
mentum
Suarez. re-
spondetur.
Diana.
Suarez.

Hinc iam ad fundamentum P. Suar. possumus respondere. Et quidem aliqui dicunt, eum, qui propter futurum impedimentum in Paschate anticipavit bona fide communionem, non obligari postea ad communicandum in Paschate, etiam si cessaverit impedimentum. Quam sentent. P. Diana dicta resol. 42. dicit esse veram, & eam docuisse Suar. in præsentis sect. 2. circa finem. Sed revera Suar. eam non tenet, sed contrariam, cum expresse dicat, *se non audere excusare ab obligatione communicandi in Paschate eum, qui sic anticipasset communionem, si postea nihilominus communicare posset tempore præcepti*. Afferit tamen idem Diana pro illa sententia quendam Fernand. de Heredia, quæ videre non potui, in disp. de Sac. Tract. de Euchar. par. 8. dub. 1. n. 10.

78.

Cæterum cuiuscumque sit, ego verius existimo

cum Suarez, obligari hominem tunc ad communicandum in Paschate; quia illa communio non fuit facta ad satisfaciendum præcepto communionis Paschalis, ut dixi, sed ad satisfaciendum præcepto communionis annuæ, cui quidem iam est satisfactum, sed illud alterum præceptum adhuc manet cum sua vi ad obligandum. Sic etiam qui de facto communicavit hoc anno ante Quadragesimam de manu sui Parochi, satisfecit quidem præcepto annuæ communionis, licet non habuerit tale intentionem, & tamen obligatur ad communicandum in Paschate, quia illi præcepto nondum satisfecit. Vnde ad argumentum P. Suar. in forma concedo Maiorem, & distinguo Minorem. Per illam communionem non satisfacit homo obligationi annuæ communionis, neque obligationi communionis Paschalis, concedo; atque ideo non obligatur ad anticipandum propter hoc secundum præceptum, sed propter illud primum: cum quidem iam satisfactum est: hoc autem debet intelligi, ut diximus, si impedimentum timeatur duraturum per totum annum: alioquin non obligaretur ad communicandum ante Pascha: si tamen communicasset, non obligaretur amplius ex præcepto communionis annuæ, sed solum ex præcepto communionis Paschalis, si in Paschate posset communicare.

Obiicit aliquis exemplum supra adductum de præcepto graui recitandi intra hanc diem, & præcepto leui recitandi tali hora: quod exemplum videtur posse contra nos retorqueri. Nam si aliquis bona fide putans, se habiturum impedimentum tali hora; anticipet recitationem Officij, postea licet impedimentum non sit illa hora, non obligabitur etiam sub veniali ad recitandum iterum illa hora; ergo per recitationem anticipatam satisfecit utrique præcepto, alioquin si secundo nondum est satisfactum, manebit obligatio sub veniali recitandi illa hora: ergo similiter per communionem anticipatam bona fide factam, satisfactum fuit utrique præcepto: eadem enim videtur esse ratio in utroque casu.

Respondetur, exemplum illud non esse simile in omnibus, differt enim materialiter in aliquo à nostro casu, quatenus præceptum recitandi tali hora non est omnino absolutum, sed conditionatum, scilicet, nisi rationabilis causa sit anteposendi, vel postponendi, vel non recitandi illa hora. Vnde qui ex rationabili causa propter impedimentum, quod futurum timebat, anticipavit, non obligatur amplius illo præcepto leui recitandi tali hora, etiam si postea cesset impedimentum: imo licet absque rationabili causa anticipaverit aliquis recitationem, & in hoc ipso peccaverit venialiter; postea tamen non obligatur sub veniali ad recitandum iterum hora debita, quia iam tunc habet rationabilem causam non recitandi illa hora, scilicet, ne cogatur bis recitare, cum iam recitaverit intra eandem diem: hunc autem esse sensum, & modum obligationis illius præcepti quod talem horam, constat ex omnium usu. At vero præceptum communicandi in Paschate non habet eiusmodi conditiones, sed est sicut præceptum audiendi Missam, vel ieiunandi tali die, quæ alligantur tali diei, & ideo nec possunt anticipari, nec postponi.

Dices; imo habet explicatam conditionem, ut ex rationabili causa impleatur alio tempore, cum lex ipsa præbeat facultatem differendi communionem ex consilio Confessarij; unde poterit ex eodem consilio cum rationabili causa anteponi. Respondetur, imo Diana quia lex solum dat facultatem differendi ex consilio Confessarij, arguitur non posse anticipari: neque enim ex vna facultate sequitur altera; quia, ut notavit bene Suar. illa sect. 3. in fine, Confessarius non potest dispensare, aut consilium, ut qui in Paschate non habet impedimentum aliquod, abstineat tunc à com-
munionem

munionem; ergo nec poterit dispensare, ut qui antea communicauit, non communicet in Paschate, si tunc nullum habeat impedimentum: numquam ergo lex illa dat facultatem abstinendi à communionem; quando non adest impedimentum in ipso tempore, quod à lege praescribitur.

Quarto quæri solet, an qui scienter, vel ignoranter communicauit in Paschate in statu peccati, satisfecerit Ecclesiae præcepto, ita ut postea non obligetur ad communicandum iterum eodem anno. Negant plures, Durandus, Capreolus, Adrianus, apud Suarez loco citato sect. 3. Afferri etiam potest Dionysius Cisterciensis in 2. disp. 17. quatenus dicit, modum charitatis cadere sub præceptis Decalogi. Sed magis expresse hoc docent in nostro casu Nugnus in præfati quest. 80. art. 1. difficult. 2. dub. vlt. Syluius in præfati art. 11. questio 2. & alij Recentiores.

Contraria sententia communis est, quam tenent Corduba, Soto, Covarruias, quos refert, & sequitur Suarez, sect. 3. Azor tom. 1. lib. 7. c. 41. quest. 12. Lud. Lopez part. 1. Instrucl. cap. 11. Facundez lib. 1. de 3. Precept. Eccles. cap. 6. num. 4. Pitigianus in 4. dist. 9. quest. 3. art. 10. Villalobos in Summa tom. 1. tract. 7. diff. 42. n. 6. Diana tom. 2. tr. 4. de Sacram. res. fol. 43. & alij omnes fere communiter.

Ratio præcipua est, quia præcepta non obligant ad finem, sed ad substantiam præcepti: quare licet Ecclesia in hoc præcepto intendat, quod fideles huius Sacramenti fructus, & effectus percipiant, id tamen, quod præcipit, solum est, quod suscipiat Sacramentum; ergo ille, qui reuera suscipit hoc Sacramentum, vere satisfacit præcepto, licet inutiliter, imo sacrilege, & cum nouo peccato. Sicut præceptum suscipiendi Ordinem, aut Confirmationem, vel contrahendi matrimonium, obseruaretur ab eo, qui indigne ea Sacramenta susciperet: & sicut satisfacit præcepto audiendi Missam, qui eam ex malo fine, & peccaminose audit. Vide, quæ diximus sectione 2. n. 21. circa præceptum Diuinum, & postea n. 45. circa præceptum sumendi Viaticum: ea enim à fortiori probant de hoc præcepto Ecclesiastico; ubi etiam assignauimus differentiam inter communionem factam in peccato, & illam, quæ fieret casu, & absque intentione; per hanc enim non impleteretur præceptum, quia non esset Sacramentalis, sicut illa alia: præceptum autem est de communionem Sacramentali, & validam de fructuosa.

Obiicitur primo; quia Ecclesia præcipit semel in anno Eucharistiam reuerenter suscipere; ut constat ex verbis Legis supra relatis; qui autem indigne suscipit, non accedit reuerenter, sed irreuerenter; ergo non satisfacit præcepto. Respondetur Ecclesiam illo verbo, reuerenter, vel voluisse solum reducere in memoriam vnicuique debitum reuerentiae, quod aliunde obligat, vel præcipere reuerentiam externam. Alioquin non congrueret poena arcendi, ab Ecclesia transgressores, quam imponit: quomodo enim possent Prælati eam exequi contra indigne communicantes?

Obiicitur secundo; quia hoc præceptum est determinatum præcepti Diuini: sed Diuinum præceptum non solum obligat ad communionem, sed etiam ad communicandum digne, & in statu gratiæ; ergo Ecclesiae præceptum debet habere idem obiectum; necesse enim est, ut id, quod determinat aliud, participet eadem prædicata, & sit sub eodem genere cum eo, quod determinatur. Respondetur, concessa Maiori, distinguendo Minorem: præceptum Diuinum positum, quod obligat ad communionem, præcipit, quod sumatur in gratia, nego: huic enim præcepto satisficit etiam per communionem indigne.

P. Ioan. de Lugo, de Sacramentis.

gnam, ut vidimus Sectione secunda, locis supra citatis; Præceptum Diuinum aliud naturale, quo prohibetur accedere indigne, concedo: præceptum autem Ecclesiae determinat solum illud prius præceptum Diuinum propositum, non hoc posterius naturale & negatiuum: hoc enim non indiget determinatione, cum sit vniuersale, & obliget pro semper.

Tertio obiiciunt, quia Ecclesia præcipiens recitare Officium, vel audire Sacram, præcipit etiam reuerentiam, & attentionem debitam, quia hæc sunt de substantia illarum actionum, quas præcipit; ergo præcipit etiam dignam sumptionem Eucharistiæ, quæ dignitas est magis de substantia rei præceptæ. Respondetur retorquendo Antecedens: nam Ecclesiae præcepto fit satis per recitationem, vel auditionem Missæ sacrilegam, & factam ex fine peccaminoso, quia adhuc illa manent substantialiter recitatio, vel auditio Missæ; ergo per communionem indignam satisficit, quia hæc est substantialiter communicatio Sacramentalis, quam Ecclesia præcipit. Itaque recitatio etiam Officij absque attentione interna, dummodo adsit intentio, & alia requisita, est recitatio substantialis. An vero de facto Ecclesia etiam præcipiat attentionem, & qualem, dicemus aliquid infra Disputatione vltima, de auditione Missæ.

Quarto obiicit Syluius, quia Sacramentum hoc est cibus animæ; non satisfaceret autem præcepto de sustentanda vita corporali, qui cibum corporis sumeret eo modo, quo non potest prodesse, sed solum obesse; ergo neque is, qui accipit Eucharistiam indigne, satisfacit præcepto. Respondetur, illud præceptum naturale non esse formaliter sumendi cibum, sed sustentandi vitam; quare si quis absque cibo sustentaret vitam, quomodocumque id fieret, non teneretur ad capiendum cibum. In nostro autem casu præceptum non est de fine, quod à posteriori constat, quia licet aliquis ex reuelatione sciret, se absque Eucharistia conseruaturum, & cum augmento gratiam, adhuc obligaretur præcepto sumendi Eucharistiam: non ergo præcipitur finis, sed sumptio huius cibi, siue pro sit, siue non pro sit conseruationi gratiæ. Secundo enim præcepto positum Diuino, & humano, non est obligatio grauis procurandi conseruationem vitæ spiritualis per hoc medium, cum sint alia media ad illum finem obtinendum.

Quinto quæri solet, quæ ætate obligentur pueri hoc præcepto Ecclesiastico: De hoc tamen diximus satis supra disp. 13. Quæri denique solet, an huic præcepto debeat satisfieri in Ecclesiis Regularium; de hoc vero dicemus infra disp. 18. de ministro Eucharistiæ sect. 2.

DISPUT. XVII.

Utrum consulendum sit omnibus fidelibus indifferenter vsus quotidianus Eucharistiæ.

SECTIO I. Sententia affirmans, omnibus expedire communionem quotidianam.

SECTIO II. Prior pars vera, & communis sententia explicatur & probatur.

SECTIO III. Secunda pars communis, & vera sententia probatur.

SECTIO IV. Soluuntur obiectiones contra communem sententiam.

DE VBIUM hoc tetigit sanctus Doctor in præfati articulo 10. cuius sententiam reliqui Scholastici amplexi breuiter supponunt, & iam